

IV. SĄDOWNICTWO

A. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. Kodeks karny.

Art. 18. Pojęcia: 1-o działanie pod wpływem silnego wzruszenia (§ 2 art. 225 k. k.) oraz 2-o popełnienie przestępstwa, gdy zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona (§ 1 art. 18 k. k.) nie są jednoznaczne i nie pokrywają się wzajemnie. W pierwszym wypadku zachodzi stan, w którym procesy emocjonalne zyskały przewagę nad kontrolującą działalnością intelektu — w drugim — zachodzi takie wytrącenie intelektu z granic jego normalnego funkcjonowania, że zdolność kierowania postępowaniem lub rozpoznania znaczenia czynu zostaje w znacznym stopniu ograniczona (Zb. O. 214/34).

Zastosowanie § 1 art. 18 k. k. nie jest dopuszczalne, gdy stan w tym artykule określony jest skutkiem odurzenia, wynikającego z winy sprawcy, natomiast przy kwalifikacji z § 2 art. 225 k. k. okoliczność, jakie powody wywołały u sprawcy stan silnego wzruszenia jest obojętna (Zb. O. 110/33).

Okoliczność, że sprawca popełnił zabójstwo w stanie zawinionego odurzenia alkoholem, o ile stan ten wykazywał cechy silnego wzruszenia w rozumieniu § 2 art. 225 k. k., nie wyłącza dopuszczalności zastosowania § 2 art. 225 k. k. (4 VII 1938 — 3 K 1019/38).

Art. 251 i 252. Strajk okupacyjny nie jest legalną formą walki robotników, ponieważ legalna walka nie może polegać na popełnieniu czynu, zabronionego pod groźbą kary (art. 1 w związku z art. 251 i 252 k. k.).

Nie zachodzi przy strajku okupacyjnym stan wyższej konieczności, jeżeli sąd ad casum nie ustala, by dobru oskarżonych lub innych osób groziło bezpośrednio niebezpieczeństwo, i że niebezpieczeństwa tego inaczej, jak przez popełnienie przestępstwa, nie można było uniknąć.

Czyn, polegający na okupowaniu przez strajkujących robotników fabryki, należącej do pokrzywdzonego i uniemożliwienie osobom uprawnionym dostępu do tej fabryki i uruchomienia jej — w celu zmuszenia w ten sposób pokrzywdzonego do podwyżki płac — oraz na nieopuszczaniu fabryki pomimo żądania uprawnionych osób, zawiera wszystkie znamiona przestępstw, przewidzianych w art. 251 i 252 k. k. przy ustaleniu jednak, że działanie to było jednym czynem, którym według k. k. można dopuścić się tylko jednego przestępstwa (Zb. O. 19/36) czyn taki powinien być zakwalifikowany wyłącznie tylko z art. 251 k. k., jak to wynika z art. 36 k. k. (21 VI 1938 — 3 K 2407/37).

II. Kodeks postępowania karnego.

Wyjątek od reguły, że dniem założenia kasacji jest ten dzień, w którym kasację złożono w sądzie (w biurze podawczo-wykonawczym), który wydał zaskarżony wyrok (art. 487 i § 2 art. 505 k. p. k.), ustanawia przepis art. 220 k. p. k., przy czym zachowanie terminu, przewidzianego w art. 226 k. p. k., zachodzi tylko wtedy, gdy kasację nadano do właściwego sądu.

Nadanie kasacji w urzędzie pocztowym we właściwym terminie, lecz nie pod adresem właściwego sądu i następnie otrzymanie kasacji przez sąd właściwy już po terminie skutkuje nieprzyjęciem kasacji (24 III 1938 — 1 K 2693/37).

Art. 493. Uprawdopodobnienie okoliczności, że świadek (dowód) jest nowy w rozumieniu art. 493 § 1 „lit.” b k. p. k. nie może ograniczać się do wskazania przez oskarżonego, że oskarżony dopiero po rozprawie w I instancji dowiedział się o istnieniu nowego dowodu, lecz polega na wskazaniu jakiegokolwiek dowodu, stwierdzającego co najmniej prawdopodobieństwo, że oskarżony nie miał uprzednio wiadomości o zaofiarowanych dowodach (świadcach).

Postanowienie sądu, uznające że dowody zaofiarowane przez oskarżonego nie są nowe, stanowi wyraz swobodnego przekonania sądu, nie ulegającego kontroli kasacyjnej (10 V 1938 — I K 2379/37).

III. Dekret Prezydenta Rzplitej w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi (Dz. Ust. poz. 249).

Art. 8 i 16. Przy obrotach na rachunek cudzoziemców, przewidzianych w bankach dewizowych zezwolenia na te obroty uży-

skują same banki i wyłącznie one, a nie osoby prywatne (fizyczne i prawne) odpowiadają za naruszenie ograniczeń dewizowych w tym zakresie. Cudzoziemiec, a zwłaszcza mieszkaniec Gdańska, posiadający w instytucji bankowej w Polsce rachunek zagraniczny loco (wolny lub zablokowany) nie ulegał w myśl uchylonego rozporządzenia Min. Skarbu z 26 IV 1936 Dz. Ust. poz. 250 (§ 13) przy wpłacie na własny swój rachunek w banku ograniczeniom dewizowym, a wpłaty te bank dewizowy mógł przyjmować i zapisywać na koncie wolnym bez specjalnego zezwolenia.

Nowe rozporządzenie Min. Skarbu z 24 VII 1936 Dz. Ust. poz. 419 w ustępie 2 § 14 przewiduje przypadek, gdy osoby prywatne mają obowiązek uzyskania zezwolenia na dane czynności, będące treścią księgowania, jak wpłaty, wypłaty, przelewy, przeliczenia itd., a mianowicie wtedy, gdy banki nie dewizowe, lecz osoby fizyczne lub prawne w kraju prowadzą rachunek dla cudzoziemców.

Wpłata przez cudzoziemca na własny rachunek do banku dewizowego sum pieniężnych nie jest stawianiem środków płatniczych do dyspozycji cudzoziemców w rozumieniu ustępu 2 art. 8 dekretu dewizowego, przez które rozumie się wszelkiego rodzaju czynności, za pomocą których cudzoziemiec uzyskuje prawo dysponowania środkami płatniczymi, wpłaconymi przez inną osobę.

Zakaz przelewów, przekazów i wpłat na rachunek cudzoziemca, prowadzony w krajowym przedsiębiorstwie bankowym nie może dotyczyć właściciela rachunku, posiadającego ten rachunek na podstawie specjalnego przepisu o rachunkach cudzoziemców.

Dysponowanie przez cudzoziemca kontem wolnym nie jest równoznaczne z przekazywaniem środków płatniczych za granicę w rozumieniu ustępu 1 art. 8 dekretu dewizowego, gdyż kupno dewiz na ciężar rachunku wolnego cudzoziemca ograniczone jest zakazami w stosunku do odnośnych banków (bank dewizowy tylko za zgodą Banku Polskiego), które skuteczniają wszelkie w tej mierze transakcje na podstawie instrukcji Komisji Dewizowej.

Przelew przez cudzoziemca z wolnego konta X — Gdańsk na wolne konto Y — Gdańsk nie stanowiłoby samo przez się przekazywania za granicę w sensie ustępu 1 art. 8 dekretu dewizowego, ponieważ odnośna instytucja bankowa mogła je dokonać tylko i wyłącznie w ramach obrotu nadzorowanego przez Bank Polski i Komisję Dewizową (25 V 1938 i 23 VI 1938 — 3 K 1621/37).

Stefan Bleszyński

Prokurator Sądu Najwyższego

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. USTAWODAWSTWO OGÓLNOPOLSKIE

Ustawa z 20 I 1920 o obywatelstwie Państwa Polskiego
(Dz. Ust. poz. 44).

Art. 11. Zachowanie przez obywatelkę polską, która wyszła za mąż za obywatela francuskiego, swego obywatelstwa zależy od tego, czy wobec władz francuskich złożyła ona oświadczenie o przyjęciu obywatelstwa francuskiego, i tylko w razie niezłożenia go może ona być uznana nadal za obywatelkę polską (24 II 1938 — C I 395/37). (Św)

Ustawa z 29 X 1920 o spółdzielniach (Dz. Ust. 1934, poz. 495).

Art. 16, 17. Deklaracja przystąpienia do spółdzielni, jest ofertą, która, aby być skuteczną, zawierać powinna wszystkie istotne przesłanki ustawowe. Do przesłanek tych należy określenie ilości udziałów. Rozumowanie, że w razie niepodania ilości udziałów strona wyraża wolę deklarowania jednego udziału, nie ma logicznej podstawy i nie może nadać skuteczności deklaracji, która ilości udziałów wcale nie wymienia. (Wyrok z 13 X 1937 — C III 1075/35, 17 XII 1937 — C III 1046/35). (Li)

Art. 87, 92. Wierzytelności spółdzielni do jej członków z tytułu zaległych udziałów oraz dopłat, do których są zobowiązani w zakresie przyjętej przez nich odpowiedzialności, są z reguły główną pozycją masy upadłościowej. Wskutek tego w interesie tak wierzycieli jak i upadłego dłużnika, których interesów zarządca masy upadłościowej winien przestrzegać, leży, by masa upadłościowa mogła dochodzić tych wierzytelności od możliwie największej ilości członków. Powództwo więc, w którym członek spółdzielni w drodze negatywnego ustalenia chce uniemożliwić zarządcy masy pociągnięcie go do odpowiedzialności z tytułu członkostwa za zobowiązania spółdzielni, zmierza do uszczuplenia masy upadłościowej i utrudnienia zarządcy masy spełnienia tych zadań, które w myśl ustawy są jego najważniejszymi obowiązkami. Wskutek tego w sporze o ustalenie, że powód nie jest członkiem spółdzielni, zarządcy masy upadłościowej służy bierna legitymacja. (Wyrok z 8 X 1937 — C III 1110/35). (Li)

Ustawa z 14 XII 1920 w sprawie przejęcia kolei, zbudowanych przez b. władze okupacyjne, pod zarządek Ministerstwa Kolei Żelaznych (Dz. Ust. 1921 poz. 5).

W sporach o zaspokojenie pretensji wynikających z powyższej ustawy, służy droga procesu sądowego (Skł. 7 sędz. 12 III — 9 IV 1938 — C I 1825/36). (Św)

Ustawa o ochronie lokatorów z 11 IV 1924 (Dz. Ust. 1936 poz. 297).

Art. 2. Mieszkania złożone z 6 pokoiów i większe zajęte w części lub w całości na cele wykonywania wolnego zawodu (np. ambulatoria, gabinety lekarskie, biura adwokackie itp.) podpadają pod przepis art. 2 lit. 1 ustawy o ochronie lokatorów w brzmieniu obwieszczenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 4 maja 1936 (Dz. Ust. poz. 297). — (Uchwała w składzie 7 sędziów z 21 V 1938 — C III 446/37). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 14 V 1924 o przerachowaniu zoboimqzań prywatno prawnych (Dz. Ust. 1925 poz. 213).

§§ 14, 50. Uchwała o ustanowieniu kuratora nie wymaga dla swej skuteczności ani ogłoszenia ani doręczenia. (Wyrok z 28 XII 1937 — C III 3078/36). (Li)

§ 50. Od czasu ustanowienia kuratora wierzyciele należący do kategorii przez niego zastąpionej nie mogą samodzielnie dochodzić roszczeń o przerachowanie przeciw dłużnikowi a w będących w toku sprawach o takie roszczenia rozpatrywanie miary i sposobu przerachowania winno być zaniechane. Dotyczy to również roszczeń odszkodowawczych opartych na twierdzeniu, że z winy organów przedsiębiorstwa emitującego listy zastawne przerachowanie wypadło za nisko. W rzeczywistości bowiem podobne roszczenia odszkodowawcze są w swej istocie żądaniem zmiany sposobu i miary przerachowania, a w szczególności podwyższenia tej miary. (Wyrok z 28 XII 1937 — C III 3078/36). (Li)

§ 50. Odmowa kuratora wytoczenia powództwa o wyższą waloryzację nie upoważnia poszczególnego wierzyciela do samodzielnego wystąpienia z roszczeniem wyższej waloryzacji w drodze procesu. (Wyrok z 28 XII 1937 — C III 3078/36). (Li)

Konkordat z 10 II 1925 pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczypospolitą Polską (Dz. Ust. poz. 501).

Art. XXIV. Na podstawie ustępu 1 tego artykułu Państwo Polskie nie odpowiada za zobowiązania dotacyjne państwa pruskiego. Postanowienie to nie daje również podstawy do przerachowania roszczeń kościoła rzymsko-katolickiego w sposób odbiegający od norm rozp. z 14 V 1924. Natomiast odpowiedzialność Państwa Polskiego na podstawie przepisu art. XXIV ust. 1 jest uzasadniona, jeżeli Państwo Polskie przez kontynuowanie świadczeń dotacyjnych państwa pruskiego w czasie przed wejściem w życie konkordatu uznało swój obowiązek do dotacji, lub gdy roszczenia dotacyjne opierają się na prawie rzeczowym. (Wyrok z 20 IX 1937 — C III 1640/35). (Li)

Ustawa z 2 VIII 1926 o prawie właściwym dla stosunków prywatnoprawnych wewnętrznych (Dz. Ust. poz. 580).

Art. 1, 3. Małżonkowie nie tracą prawa powoływania się na przyczyny rozwodu dlatego, że po powstaniu przyczyn podlegali ze względu na zmianę prawnego miejsca zamieszkania prawu, nie uznającemu rozwodu. (Wyrok 10 XI 1937 — C III 2009/37). (Li)

Art. 17. Na obszarze mocy obowiązującej prawa o małżeństwie z roku 1836 dopuszczalny jest pod rządami art. 17 prawa prywatnego międzydzielnicowego (Dz. Ust. nr 101 ex 1926 poz. 580) rozwód małżeństwa zawartego między katolikami ważnie poza tym obszarem jedynie w formie cywilnej, jeżeli ostatnie wspólne prawo osobiste małżonków zezwala w danym przypadku na rozwód cywilnego małżeństwa katolików, w przypadku zaś, gdy tym ostatnim prawem jest wspomniane prawo o małżeństwie z r. 1836, jeżeli prawo miejsca zawarcia małżeństwa dopuszcza taki rozwód. (Uchwała Całej Izby z 9/16 X 1937 — C. Prez. 5/37). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 26 I 1928 o kontroli ubezpieczeń (Dz. Ust. poz. 64).

Art. 133. Ani przepis ten, ani § 1 wydanego na podstawie jego ustępu 2 rozp. z 22 III 1928 (Dz. Ust. poz. 483) nie daje podstawy do wniosku, aby pracownicza kasa ubezpieczeń dla braku publicznego charakteru nie mogła podpadać pod wyjątki przewidziane w art. 133 i § 1 powyższych rozporządzeń. (Wyrok z 11 X 1937 — C III 2165/36). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 24 XI 1927 o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. Ust. poz. 911 i 1934 poz. 347).

Art. 112 ust. 3. Norma ta jest przepisem procesowym, jakkolwiek niezamieszczonym w kpc. ma zatem wobec braku szczególnego przepisu zastosowanie także do stosunków i procesów, które istniały w chwili wejścia w życie ustawy z dnia 15 III 1934 (Dz. Ust. 1934 poz. 347). (Li)

Art. 112 ust. 3. Czy i jaki zasiłek należałby się pracownikowi, wynika z przepisów ustawy, jeżeli znane są fakty, od których ustawa nabycie i utratę zasiłku uzależnia. Stąd w procesie o wynagrodzenie szkody z powodu niezgłoszenia do ubezpieczenia ma sąd powszechny obowiązek ustalić sam istotne fakty i zastosować do nich ustawę, a tylko wyjątkowo wiązany jest orzeczeniem, o którym jest mowa w art. 112 ust. 3. (Wyrok z 17 IX 1938 — C III 1910/36). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 16 III 1928 o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. Ust. poz. 323).

Art. 25. Umowa na czas próbny ściśle określony kończy się z upływem umówionego czasu bez potrzeby szczególnego wypowiedzenia. (Wyrok z 20 XI 1937 — C III 530/36). (Li)

Art. 32. Nieprawidłowość w inkasowaniu przez administratora domu komornego, z powodu której mogły wyniknąć dla właściciela znaczne straty, winna być uznana za „niezachowanie przez pracownika istotnych warunków umowy o pracę”, o którym mówi p. „d” art. 32 rozporządzenia z dnia 16 III 1928, i daje właścicielowi prawo rozwiązania bez wypowiedzenia zawartej z administratorem umowy. (28 I 1938 — C I 719/37).

Art. 39. Odprawa, oparta na specjalnym tytule-statucie o ubezpieczeniu emerytalnym i zastępująca to zaopatrzenie w przypadku, gdy umowa o pracę została rozwiązana przez związek komunalny przed nabyciem przez pracownika prawa do emerytury, nie może pozbawić pracownika uprawnienia, opartego na ogólnym prawie, do otrzymania odszkodowania za zwolnienie bez usprawiedliwionej przyczyny, które to uprawnienie istnieje niezależnie od praw emerytalnych pracownika. (19 V 1938 — C I 1886/37). (Św)

Rozporządzenie Rady Ministrów z 20 XII 1928 r. w sprawie warunków dopuszczenia zagranicznych spółek akcyjnych do działalności na obszarze Rzeczypospolitej (Dz. Ust. poz. 919).

§ 6. Osoba, ustanowiona w myśl ust. 2 § 6 pomienionego rozporządzenia dla całego przedsiębiorstwa zagranicznej spółki akcyjnej na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej przedstawicielem, mającym nieograniczone pełnomocnictwo do zastępowania spółki we wszystkich sprawach, odnoszących się do jej działalności na obszarze Polski, nie może być jednocześnie wpisana do rejestru handlowego jako prokurent tej spółki. (18 II 1938 — C I 170/37). (Św)

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 29 XI 1930 r. o kodeksie postępowania cywilnego (Dz. Ust. poz. 651 i z roku 1932 poz. 802 i 934).

Art. 12. 1. Jeżeli związek ubogich udzielił pomocy leczniczej inwalidzie wojskowemu na podstawie § 28 ust. z 30 V 1908 o doliczeniu wsparcia (Dz. Ust. Rzeszy str. 380), to może domagać się zwrotu tych kosztów od Skarbu Państwa tylko w tych samych granicach i pod tymi samymi warunkami, pod jakimi służyło inwalidzie prawo do otrzymanych świadczeń. Ponieważ zaś inwalida

swych roszczeń jako opartych na przepisach ustawy z 17 III 1932 (Dz. Ust. 1935 poz. 31) czyli na stosunku publiczno-prawnym nie mógłby dochodzić w sądzie powszechnym, przeto i dla roszczenia związku ubogich droga procesu cywilnego jest wykluczona. (Wyrok z 10 IX 1937 ~ C III 3436/36). (Li)

2. Roszczenia przeciwko członkom Sądu Dyscyplinarnego przy Naczelnej Radzie Adwokackiej w Warszawie z powodu naruszenia obowiązków urzędowych nie mogą być dochodzone w sądzie powszechnym. (Wyrok z 10 XI 1937 — C III 1416/37). (Li)

Art. 15 i 455. Wartością przedmiotu skargi o wznowienie jest wartość przedmiotu sporu zakończonemu prawomocnym orzeczeniem, gdyż w postępowaniu o wznowienie spór toczy się o to samo i pomiędzy tymi samymi stronami, co proces prawomocnie rozstrzygnięty. Na określenie tej wartości podanie przez stronę w skardze o wznowienie wartości odmiennej nie ma żadnego wpływu. (Wyrok z 26 XI 1937 — C III 1901/37). (Li)

Art. 16. Istota należności dodatkowych polega na tym, że z jednej strony zależne są one od istnienia roszczenia głównego, z drugiej jednak nie mogą być wprost częścią składową tego roszczenia dzielącą automatycznie jego losy, lecz zachowują pewną samodzielność przez to, że zależne są od pewnego własnego stanu faktycznego jako przyczyny ich powstania. O ile chodzi o odsetki, to wierzytelność zależy z reguły od istnienia wierzytelności kapitałowej, atoli przysądzenie kapitału nie rozstrzyga jeszcze samo przez się o należności odsetek, lecz nastąpić muszą jeszcze pewne dalsze okoliczności jak zwłoka, zawisłość sporu, umowa o płacenie odsetek itp. Te warunki nie zachodzą, gdy żądanie kapitału i odsetek przedstawia jedynie rachunkowy sposób obliczenia jednolitego roszczenia łącznego, w którym należności odsetkowe pozbawione są wszelkiej samodzielności. Ma to miejsce zwłaszcza wówczas, gdy na podstawie zaskarżenia czynności dłużnika poza konkursem strona powodowa domaga się tolerowania egzekucji dla kwoty zasądzonej jej tytułem kapitału i odsetek. W tym więc wypadku odsetki stanowią część składową roszczenia głównego. (Wyrok z 19 XI 1937 — C III 1215/35). (Li)

Art. 20, 566. Dla określenia wartości przedmiotu sporów opartych na art. 566 kpc. stosować należy w drodze analogii przepis art. 20, przy czym odsetki, pożytki i koszty przysądzone wierzycielowi obok roszczenia głównego powinny pozostać bez uwzględnienia w myśl art. 16 kpc. (Wyrok z 26 XI 1937 — C III 1580/35). (Li)

Art. 22. Oznaczenie wartości przedmiotu sporu, dokonane przez powoda w pozwie i nie zakwestionowane w trybie art. 22 kpc. nie podlega także w sprawach o rozwiązanie umowy najmu

badaniu w toku dalszego postępowania (9 II 1938 — C II 2502/37-, 4 II 1938 — C II 2641/37, 10 III 1938 — C II 2718/37). (Db)

Art. 24 § 2. Sąd siedziby przedsiębiorstwa nie jest miejscowo właściwy do rozpoznania pozwu pośrednika o zapłatę stręczonego za pośrednictwo w zakupie drzewostanu, jeżeli w czasie stręczenia przedsiębiorstwo jeszcze nie istniało (29 III 1938 — C II 2582/37). (Db)

Art. 43. Do spraw małżeńskich w rozumieniu tego przepisu należą roszczenia małżonków o wydanie dzieci. (Wyrok z 6 XII 1937 — C III 2119/37). (Li)

Art. 43. Przepisy art. 4 kpc. zostały uzupełnione co do powództwa ze stosunku małżeństwa przez art. 43 kpc, który, określając właściwość miejscową sądu w Polsce dla powyższych powództw, wytoczonych nawet przeciwko cudzoziemcom, zamieszkałym za granicą, tym samym rozszerza na te spory jurysdykcję sądów polskich.

Dla zastosowania art. 43 kpc. konieczne jest, aby przynajmniej jedna ze stron posiadała obywatelstwo polskie; drugie zdanie art. 43, mówiąc o braku podstaw, wymienionych w jego pierwszym zdaniu, ma na myśli wspólne zamieszkanie stron w Polsce i stałe przebywanie jednego z małżonków, ale nie obywatelstwo polskie jednej ze stron. (24 II 1938 — C I 395/37). (Św)

Art. 86 § 1. Pozew wniesiony do Sądu Okręgowego jako sądu I instancji przez stronę samą wywołuje pełne skutki, gdy następnie jeszcze przed wezwaniem z art. 141 kpc. wniesie pozew jej pełnomocnik. Skoro bowiem adwokat nie daje niczym do zrozumienia, że poprzednie pismo strony wycofuje, to pozew jego ma znaczenie uzupełnienia pozwu strony podpisem adwokata, przy czym tego znaczenia uchylić nie mogą nawet zmiany poprzedniego pozwu z uwagi na to, że przed doręczeniem pozwu zmiany są dopuszczalne bez żadnych ograniczeń. (Wyrok z 11 X 1937 — C III 2950/36). (Li)

Art. 91 § 1 i 144 § 2. W świetle przepisów art. 144 § 2 i art. 91 § 1 kpc. doręczenie wypisu wyroku z uzasadnieniem adwokatowi, któremu pełnomocnik strony procesowej dał dalsze pełnomocnictwo czyli tzw. substytutowi jest skuteczne. (Uchwała w składzie 7 sędziów z 23 IV 1938 — C III 1140/35). (Li)

Art. 112. Jeżeli władza publiczna powołuje się wyłącznie na podania samego petenta, to zaświadczenie jej nie ma dla przekonania sądu o zupełnym ubóstwie petenta żadnej wartości. (Wyrok z 26 XI 1937 — C III 1960/37). (Li)

Art. 113, 424 § 2. Gdy zapadło postanowienie odsyłające sprawę sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i nawet akta sprawy zostały odesłane do tegoż sądu, zaś postanowienie to nie podlega zaskarżeniu, to wniosek strony, która mimo to wnosi skargę kasacyjną, o przyznanie prawa ubogich, złożony później, podlega rozpoznaniu przez sąd I instancji. (Wyrok z 22 XI 1937 — C III 1984/37). (Li)

Art. 114 § 1. W myśl tego przepisu sąd podejmuje dochodzenia, gdy poweźmie wątpliwości, czy przedłożone świadectwo władzy publicznej, nadające się do stwierdzenia zupełnego ubóstwa strony, powinno rzeczywiście prowadzić do takiego ustalenia. Nie może natomiast sąd przeprowadzać dochodzeń w tym celu, aby ustalić zupełne ubóstwo, którego strona poświadczeniem władzy publicznej wcale nie wykazała. (Wyrok z 10 XII 1937 — C III 2215/37). (Li)

Art. 137. Sprostowanie firmy spółki pozwanej przez dodanie w toku sporu słów: „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”, opuszczonych w pozwie jest dopuszczalne. (5 IV 1938 — C II 2775/37). (Db)

Art. 150, 151 § 1. 1. Doręczenie orzeczenia sądowego w dniu niedzielnym lub ustawowo uznanym za święto powszechne bez poprzedniego zarządzenia kierownika sądu nie jest bezwzględnie bezskuteczne.

2. Strona nie może podnosić zarzutu bezskuteczności takiego doręczenia, jeżeli orzeczenie zostało przez adresata przyjęte osobiście bez zastrzeżeń, a w razie doręczenia zastępczego z art. 151 kpc. jeżeli tej wadliwości doręczenia nie wytknęła w najbliższym piśmie procesowym dotyczącym istoty sprawy, choćby wniesionym po upływie terminu od daty doręczenia w niedzielę (dzień ustawowo uznany za święto powszechne).

3. W szczególności w postępowaniu nakazowym skuteczne wytknięcie wadliwości doręczenia zastępczego dokonanego z obrazą przepisu art. 151 § 1 kpc. może nastąpić najpóźniej w piśmie obejmującym zarzuty. (Uchwała w składzie 7 sędziów z 4 VI 1938 — C III 84/37). (Li)

Art. 179, 291. Przepis art. 291 kpc, że od świadka ma być odebrana przysięga, nie należy do istotnych przepisów postępowania. Na niezaprzysiężenie zatem świadka strona nie może żalić się, jeżeli niezaprzysiężenia nie wytknęła zgodnie z art. 179 kpc. (Wyrok z 20 XI 1937 — C III 530/36). (Li)

Art. 185. Przeoczenie terminu przez stronę lub jej pełnomocnika procesowego nie stanowi podstawy przywrócenia terminu. (21 III 1938 — C II 2512/37). (Db)

Art. 185 § 1. Strona ze względu na przepis art. 11 przep. o koszt. sąd. ma obowiązek już z chwilą wniesienia pisma podlegającego opłacie poczynienia wszelkich przygotowań, by być w możności uiścić opłatę w terminie 7-dniowym, gdy ją sąd do tego wezwie. (Wyrok z 26 XI 1937 — C III 1976/37). (Li)

Art. 214, 455. Odpowiednie stosowanie do skargi o wznowienie przepisów tytułu IV i innych przepisów kodeksu nakazane w art. 455 kpc. nie uzasadnia stosowania do tejsze skargi art. 214 kpc. (Wyrok z 24 XI 1937 — C III 1944/37). (Li)

Art. 216 § 2, 383 § 1, 388 §1. Art. 216 § 2 nie ma zastosowania w postępowaniu przed sądami grodzkimi, lecz tak w wypadku, kiedy dla powództwa właściwy jest sąd okręgowy a dla powództwa wzajemnego sąd grodzki jak i w wypadku odwrotnym, właściwy jest dla rozstrzygnięcia obu spraw sąd okręgowy. (Wyrok z 20 XI 1937 — C III 1891/37). (Li)

Art. 223, 417. Jeżeli sąd apelacyjny wezwie stronę 6 dni przed rozprawą do przedstawienia dowodów, które mogła podać już w pierwszej instancji, to strona nie może żalić się na wadliwe zastosowanie art. 223 kpc. z tym uzasadnieniem, że zakreślony termin był za krótki. (Wyrok z 15 X 1937 — C III 1394/35). (Li)

Art. 227. Powinność sądu określona w tym przepisie nie pociąga za sobą obowiązku przewodniczącego, by przez zadawanie pytań i żądanie bliższych wyjaśnień wskazywał stronie drogę, jaki twierdzeniami i wywodami ma uzasadnić swe roszczenie. Przewodniczący powinien dążyć tylko do wyświetlenia punktów spornych, gdy wydają się sądowi niejasne i nie dające możliwości rozstrzygnięcia sprawy. Jeżeli jednak sąd w tym względzie wątpliwości nie ma, brak jest podstawy do stosowania art. 227. (Wyrok z 13 XII 1937 — C III 638/36). (Li)

Art. 351. Powołanie się przez sąd na „całokształt ujawnionych okoliczności” niczego nie wyjaśnia i nie odpowiada ustawie, która nie zezwala na ogólnikowe powołanie się na całokształt okoliczności, lecz wymaga ścisłego określenia dowodów. (Wyrok z 24 XI 1937 — C III 1680/37). (Li)

Art. 376, 378. Jeżeli orzeczenie zapadło na rozprawie, mimo że należało je wydać na posiedzeniu niejawnym, to niemniej ulega ono uprawomocnieniu na zasadach miarodajnych dla orzeczenia powziętego na rozprawie. (Wyrok z 18 XII 1937 — C III 2333/37). (Li)

Art. 384 § 1. Przepis ten nie ma żadnego zastosowania w przypadkach, w których Skarb Państwa reprezentowany jest nie przez Prokuratorię Generalną, lecz przez Państwowy Bank Rolny. (Wyrok z 27 VIII 1937 — CIII 3367/36). (Li)

Art. 393, 419. Jeżeli sąd pierwszej instancji wydał orzeczenie w formie wyroku, podczas gdy na podstawie przepisów kpc. należało wydać postanowienie, stronie służy tylko skarga apelacyjna.

Jeżeli sąd pierwszej instancji wydał orzeczenie w formie postanowienia, podczas gdy na podstawie przepisów kpc. należało wydać wyrok, stronie służy tylko zażalenie.

(Uchwała w składzie 7 sędziów z 11 VI 1938 — C III 2176/37). (Li)

Art. 403 i 427. Jeżeli skarga kasacyjna zarzuca wyrokowi drugiej instancji, iż tenże bezzasadnie nie dopuścił zmiany żądania o świadczenie na żądanie o ustalenie, winna zgłosić wniosek o uchylenie wyroku drugiej instancji i odesłanie do ponownego rozpoznania, nie zaś o zmianę wyroku i zasądzenie roszczenia. (7 IV 1938 — C II 2634/37). (Db)

Art. 404. 1. Przepis ten zmierza do koncentracji materiału procesowego w I instancji i nakłada na strony obowiązek przytoczenia w instancji tej wszystkich istotnych faktów i dowodów. Jeżeli więc strona była zdania, że pewne pismo wystarczy do udowodnienia jej twierdzeń i dlatego nie przytoczyła innych dowodów, to błąd jej nie jest usprawiedliwiony, sama ponosi winę niesprawdzenia dalszych dowodów i nie może w skardze kasacyjnej zarzucać nieuzasadnionego uniemożliwienia wykazania jej praw. (Wyrok z 17 IX 1937 — C II 912/36). (Li)

2. Zrzeczenie się strony w I instancji dowodu pociąga z punktu widzenia art. 404 kpc. te same skutki, co niepowołanie dowodu w ogóle i to nawet o tyle uciążliwsze, że z góry jest wykazany, iż dowód można było przedstawić już w I instancji. Przekonanie strony, że z innych przyczyn dowód będzie zbędny, jest nieistotne, albowiem strony mają obowiązek przedstawienia już w I instancji sądowi całego materiału faktycznego, który dla rozstrzygnięcia sprawy może mieć istotne znaczenie. (Wyrok z 13 X 1937 — C III 1070/35). (Li)

Art. 424 § 2, 485 § 1, 490, 491 § 2, 502, art. XLV przepisów wprowadź, kpc. i art. 29 przepisów o kosztach sądowych z 24 X 1934. I. Na postanowienia sądu II instancji przewidziane w art. 485 § 1, 490, 491 § 2, 502 kpc. skargi kasacyjne są w zasadzie dopuszczalne.

II. a) Na postanowienie sądu II instancji przewidziane w art. 485 § 1 kpc. skarga kasacyjna jest dopuszczalna, jeżeli wartość przedmiotu sporu przed Sądem Polubownym ma przenosić 500 zł lub jeżeli przedmiot tego sporu nie podlega oszacowaniu na pieniądze;

b) na postanowienie sądu II instancji przewidziane w art. 498 skarga kasacyjna jest dopuszczalna, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia przenosi 500 zł;

c) na postanowienie sądu II instancji przewidziane w art. 491 § 2 kpc. skarga kasacyjna jest dopuszczalna, jeżeli wartość przedmiotu sporu, który miał być poddany rozstrzygnięciu przez Sąd Polubowny, przenosi 500 zł lub przedmiot tego sporu nie podlega oszacowaniu na pieniądze;

d) na postanowienie sądu II instancji o wykonalności wyroku lub ugody przewidziane w art. 502 kpc. skarga kasacyjna jest dopuszczalna, jeżeli wartość zasądzonych wyrokiem albo ustalonych w ugodzie świadczeń i sum pieniężnych przy zastosowaniu art. 15—21 kpc. przenosi 500 zł lub gdy chodzi o roszczenie niemajątkowe przyznane wyrokiem. W wszystkich przypadkach wyżej pod a) do c) wymienionych należy mieć także na uwadze przepisy art. 425 § 2 i 3 kpc.

III. Od skargi kasacyjnej w sprawach wyżej wymienionych należy pobierać wpis stosunkowy według ogólnych zasad.

IV. W powyższych sprawach Sąd Okręgowy jako sąd II instancji rozpoznaje zażalenie jednoosobowo, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia, ustalona w sposób omówiony w ustępie III, stanowiąca przesłankę dopuszczalnej skargi kasacyjnej przenosi 500 zł, lecz nie przewyższa 20 000 zł, przy czym sędzia jednostkowy może na podstawie § 2 art. XLV, § 5 art. XLV przepisów wprowadzających kpc. przekazać rozpoznanie zażalenia składowi trzech sędziów. Gdy wartość przedmiotu zaskarżenia nie przenosi 500 zł, przewyższa 20 000 zł lub nie podlega oszacowaniu na pieniądze, Sąd Okręgowy rozpoznaje zażalenie w składzie trzech sędziów.

Sąd Apelacyjny rozpoznaje zażalenia, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia ustalona w powyżej wskazany sposób, przenosi 500 zł lecz nie przewyższa 20 000 zł, jednoosobowo tylko do 1 stycznia 1939 r. W wszystkich innych przypadkach, a od 1 stycznia 1939 r. w wszystkich w ogóle przypadkach, rozpoznaje zażalenia w składzie trzech sędziów.

(Uchwała w składzie 7 sędziów z 28 V 1938 C III 1301, 2479/38). (Li)

Art. 425 § 1. 1. Złączenie dwóch spraw do wspólnej rozprawy i wspólnego wyroku nie ma wpływu na dopuszczalność skargi kasacyjnej, zależnej od wartości przedmiotu zaskarżenia dla każdej z tych spraw z osobna. (11 IV 1938 — C II 2716/37). (Db)

2. W sprawie wszczętej jednym pozwem, opartej na kilku wekslach, których łączna suma wekslowa przenosi pięćset złotych,

w której nakaz zapłaty został utrzymany w mocy, pozwanemu służy skarga kasacyjna, chociażby poszczególne weksle opiewały na kwoty nie przenoszące pięciuset złotych (29 VII 1937 — C II 532/37). (Db)

3. Jeżeli powód, dochodząc kilku roszczeń majątkowych, niepieniężnych, podał w pozwie tylko łączną ich wartość a skarga kasacyjna dotyczy jedynie jednego z tych roszczeń, sąd drugiej instancji celem rozpoznania dopuszczalności skargi kasacyjnej winien wezwać stronę o określenie wartości przedmiotu zaskarżenia. Określenie to podlega sprawdzeniu w trybie art. 22 kpc. (13 III 1937 — C II 73/37). (Db)

4. W sprawach o ustalenie ojcostwa nieślubnego jest skarga kasacyjna tak co do tego ustalenia jak i co do odmowy prawa ubogich dopuszczalna bez względu na wysokość dochodzonych alimentów. (20 I 1938 — C II 1559/37). (Db)

5. Na wyrok, którym sąd apelacyjny, nie orzekając o rozwodzie małżonków, zasądził na rzecz żony alimenty od męża w kwocie nie przenoszącej rocznie pięciuset złotych, nie służy mężowi skarga kasacyjna. (14 XII 1936 — C II 2027/36). (Db)

6. W sprawach z umowy o pracę, wytoczonych przed sądem grodzkim, działającym w miejsce sądu pracy, kasacja jest dopuszczalna tylko wówczas, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia przekracza pięćset złotych (20 XI 1936 — C II 1548/36, 19 X 1936 — C II 1388/36, 1 II 1936 — C II 1537/35, 15 XI 1935 — C II 1491/35, 18 IX 1935 — C II 869/35). (Db)

7. Dopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawie głównej i wzajemnej ocenić należy dla każdej z tych dwóch spraw według wartości przedmiotu zaskarżenia oddzielnie (30 XII 1936 — C II 1905/36). (Db)

Art. 425 § 2. Dopuszczalność kasacji bez względu na wartość przedmiotu sporu nie odnosi się do spraw, wytoczonych przez prywatno-prawnych pracowników państwowych przeciwko skarbowi państwa o odszkodowanie z tytułu zaniechania ich ubezpieczenia w Zakładzie Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych. (6 X 1936 — C II 1118/36). (Db)

Art. 426 p. 1. Ocena woli stron, wyrażonej w sposób domniemany, podlega kontroli kasacyjnej ze stanowiska podstawy kasacyjnej z art. 426 p. 1 kpc. (22 VI 1937 — C II 330/37). (Db)

Art. 426 p. 2. 1. Zwalczenie ustalenia sądu apelacyjnego, iż nie została zawarta umowa ustna, będąca podstawą żądania pozwu, nie uzasadnia podstawy kasacyjnej z art. 426 p. 2 kpc. (18 V 1938 — C II 2957/37). (Db)

2. Nierozpoznanie przez sąd apelacyjny wywodów apelacji, skierowanych przeciwko ustaleniom faktycznym, zawartym w wyroku sądu pierwszej instancji, stanowi istotną wadę postępowania, powodującą uchylenie wyroku sądu apelacyjnego. (5 XI 1937 — C II 1011/37). (Db)

3. Pominięcie przed sąd opinii osoby, która nie była w sprawie przesłuchana w charakterze biegłego, nie stanowi podstawy kasacyjnej z art. 426 p. 2 kpc. (31 VIII 1937 — C II 485/37). (Db)

4. Rozpoznanie sprawy w pierwszej instancji przez sąd okręgowy, nie może być zwalczane podstawą kasacyjną z art. 426 p. 2 kpc. z tej przyczyny, że sprawa ze względu na wartość przedmiotu sporu należy do właściwości sądu grodzkiego. (28 V 1937 — C II 394/37). (Db)

Art. 427. 1. Brak wniosku w skardze kasacyjnej jest wadą formalną, która może być uzupełniona według zasad art. 141. (7 II 1938 — C II 2044/37 — dawniej odmiennie 14 IX 1936 — C II 859/36). (Db)

2. Strona zarzucając podstawę kasacyjną z art. 426 p. 1 kpc, powinna wyjaśnić, który konkretny przepis prawa materialnego został naruszony lub niewłaściwie zastosowany tudzież, który inny przepis tego prawa powinien być zastosowany oraz czy zastosowany przepis należy tłumaczyć inaczej, niż to uczynił sąd drugiej instancji. (16 II 1937 — G II 2524/36). (Db)

3. Celem uzasadnienia skargi kasacyjnej nie wystarczy zarzut, że sąd merytoryczny pominął dowody, lecz musi się szczegółowo wymienić, jakie dowody sąd pominął i dlaczego przeprowadzenie tych dowodów miałyby istotnie dla rozstrzygnięcia sporu znaczenie. (Wyrok z 29 XI 19937 — C III 1571/35). (Li)

Art. 428. Po uprawomocnieniu się postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej wskutek niezłożenia kaucji kasacyjnej we właściwym czasie nie można przywrócić terminu do uiszczenia kaucji kasacyjnej. (14 X 1937 — C II 446/37). (Db)

Art. 429, 431, 436. Skarga kasacyjna nie zawierająca wskazania podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia ulega odrzuceniu. (Uchwała w składzie 7 sędziów z 30 IV 1938 — C III 319/37). (Li)

Art. 433. Śmierć strony nie powoduje zawieszenie postępowania kasacyjnego przed Sądem Najwyższym. (2 I 1937 — C II 1977/36). (Db)

Art. 434. Sąd Najwyższy nie stosuje przepisów art. 434 kpc, jeżeli skarga kasacyjna ulega odrzuceniu. (Uchwała w składzie 7 sędziów z 30 IV 1938 — C III 319/37). (Li)

Art. 436. Wywody skargi kasacyjnej, sprzeczne z ustaleniami faktycznymi sądu apelacyjnego, pozostają bez uwzględnienia. (16 II 1937 — C II 2543/36). (Db)

Art. 441. Roszczenie oparte w pozwie na zasadzie sprawowania interesów bez zlecenia z widoczną i przeważającą korzyścią, nie może być w skardze kasacyjnej oparte na zasadzie przejęcia długów. (2 IX 1937 — C II 496/37). (Db)

Art. 443 i nast. Nie ma podstaw wznowienia postępowania, jeżeli skarga nieważności oparta jest na twierdzeniu, że przeciwnik fałszywą denuncjacją spowodował zajęcie u skarżącego ksiąg handlowych, wskutek czego skarżący nie mógł dochodzić pretensyj przeciwko swym dłużnikom i pretensje te się przedawniły po wydaniu prawomocnego wyroku, tak iż skarżący posiada obecnie roszczenia odszkodowawcze wobec przeciwnika, uzasadniające odmowę zasądzonego świadczenia. Wolność bowiem działania, o której mówi art. 443 § 2 kpc. dotyczy nie merytorycznej akcji zaczepnej i obronnej, lecz wyłącznie czynności procesowych. Skarga zaś oparta jest na okolicznościach kategorii pierwszej; nie wynika bowiem z powyższych twierdzeń, aby skarżący w którymkolwiek stadium procesu nie mógł wykonywać praw strony procesowej. Nie został też w myśl tych twierdzeń wyrok uzyskany przez czyn karygodny, skoro fałszywa denuncjacja uzasadniła dopiero merytoryczne zarzuty przeciwko roszczeniu strony przeciwnej, a więc dostarczyła nawet skarżącemu środków obronnych, co wyklucza wszelki związek przyczynowy pomiędzy fałszywą denuncjacją a wydaniem wyroku. Wreszcie nie ma przesłanek art. 445 § 2 kpc, gdyż wykryć można tylko to, co było ukryte, a więc istniało już w chwili prawomocnego wyroku, tymczasem okoliczności, na których skarżący buduje swą obronę, powstały dopiero po uprawomocnieniu się wyroku. (Wyrok z 2 XI 1937 — C III 993/37). (Li)

Art. 445 § 2. Okoliczność, że świadek w poprzednim postępowaniu skorzystał z przysługującego mu prawa odmowy zeznań, na podstawie przepisu § 383 l. 3 kpc, nie jest taką przyczyną, która uniemożliwiła stronie korzystanie z środka dowodowego w rozumieniu przepisu art. 445 § 2 kpc. Fakt zaś, że świadek obecnie chce zeznawać, nie może uchodzić za argument, że ma się do czynienia z nowym środkiem dowodowym. (Wyrok z 8 XI 1937 — C III 1438/37). (Li)

Art. 447. Sąd Najwyższy nie jest powołany do rozpoznawania skargi o wznowienie, jeżeli w sporze głównym jedynie oddalił kasację, a nie rozpoznawał istoty sprawy (14 VII 1938 — C II 14/38, 7 VII 1938 — C II 3279/37 i 3344/37, 24 III 1938 — C II 12/38,

10 VIII 1938 — C II 549/37, 7 X 1938 — C II 1662/38 i 2037/38). (Db)

Art. 448. Jeżeli skarżący uzasadnia swą skargę twierdzeniem, że wyrok został oparty na sfałszowanym wekslu, to dzień, od którego należy liczyć termin jednomiesięczny, zależy od tego, czy powód sam sfałszował weksel albo świadomie oparł powództwo na sfałszowanym wekslu, czy też czynu takiego się nie dopuścił. W pierwszym wypadku ma zastosowanie art. 446 p. 3, 448 kpc. w drugim wchodzi w zastosowanie art. 445 § 2, 448 § 1 p. 4 kpc. (Wyrok z 27 VIII 1937 — C III 1679/36). (Li)

Art. 448 § 1 p. 4. Termin do wniesienia skargi o wznowienie z powodu nowych faktów i dowodów liczy się od dnia, w którym strona o nich się dowiedziała, nie zaś już od dnia, w którym o nich dowiedzieć się była powinna. (10 VI 1937 — C II 632/37). (Db)

Art. 452. Wyrok zapadły w postępowaniu o wznowienie, który uchyla wyrok prawomocny, poza tym ogranicza się do zasądzenia kosztów i orzeczenia natychmiastowej wykonalności, jako niezrozumiały ulega uchyleniu. (Wyrok z 20 X 1937 — C III 1283/35). (Li)

Art. 498 p. 2. Jeżeli strony nie określiły trybu postępowania przed sądem polubownym, obowiązują co do wyroków tylko przepisy 498 do 500 kpc, czyli że wyrok powinien pomiędzy innymi zawierać miejsce i datę jego wydania. Do określenia miejsca wystarczą słowa, że sąd polubowny w NN. orzekł na posiedzeniu z . . . . Data wydania odpowiadać musi dniu, w którym sąd polubowny większością głosów rozstrzygnął o żądaniach stron, natomiast obojętny jest dzień ogłoszenia. Wyrok nie odpowiadający pod względem dnia wydania rzeczywistości uważać należy za nieistniejący. (Wyrok z 13 XII 1937 — C III 1626/37). (Li)

Art. 567. Wciągnięcie przez komornika sądowego do opisu i oszacowania zajętej nieruchomości rzeczy niezależnej do dłużnika egzekucyjnego uprawnia właściciela tej rzeczy do wystąpienia z powództwem opartym na art. 567 kpc. (Wyrok z 18 X 1937 — C III 439/37). (Li)

Art. 591. Z okoliczności, że zajęcie ruchomości według kpc. nie stwarza prawa zastawu lecz odejmuje właścicielowi zajętych ruchomości prawo rozporządzania nimi nakłada na osobę, w której władaniu pozostawiono zajęte ruchomości, prawa i obowiązki, wymienione w art. 590 do 596 kpc. — nie wynika, że nabywca, który nabył zajęte rzeczy w złej wierze, staje się ich właścicielem, wbrew przepisom 135, 136, 932 kc. Przeciwnie zapatrywanie uniemożliwiłoby egzekucję z ruchomości. (Wyrok z 15 X 1937 — C III 3277/36). (Li)

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 29 XI 1930 — Przepisy wprowadzające kodeks postępowania cywilnego (Dz. Ust. 1930, poz. 652 i 1932, poz. 802).

Art. V. Przepis ten dotyczy tylko takich roszczeń o przyszłe powtarzające się świadczenia, które wzięwszy razem uchodzić mogą za wymagalne, co do których więc okres świadczenia w ogólności się rozpoczął. Nie można zatem art. V stosować w przypadkach, gdy — jak w art. 41 rozp. z 24 X 1934 (Dz. Ust. 1936 poz. 59) — okresowe świadczenia zostały w całości odroczone do przyszłego nienadeszłego jeszcze terminu, gdyż wówczas chodzi o roszczenie w ogóle niewymagalne, a takich roszczeń pozwem o świadczenie przyszłe dochodzić nie można, gdyż w kpc. brak jest normy na wzór § 259 niem. upc. (Wyrok z 18 X 1937 — C III 3481/36). (Li)

Art. XXXVII. Uwzględnienie dokonanych już czynności obejmuje co prawda również skutki prawne, które czynności te wywołały według dawniejszej ustawy. Jednak odmowa przysięgi przed wydaniem wyroku nie wywołała jeszcze żadnego skutku, gdyż przepis § 464 upc. polegał na ustanowieniu normy dowodowej, którą sędzia stosował przy wydaniu wyroku, czyli że mogłaby ona mieć znaczenie tylko wówczas, gdyby obowiązywała jeszcze w czasie zapadnięcia wyroku. Ponieważ zaś w czasie tym należało już stosować przepisy kpc, przeto odmowa przysięgi ocenioną być mogła tylko w granicach art. 249, 250 kpc. (Wyrok z 1 XI 1937 — C III 1825/35). (Li)

Rozporządzenie z 21 IX 1931 o regulaminie przewozu przesyłek towarowych (Dz. Ust. poz. 721).

Przepisy tak regulaminu kolejowego jak i taryfy kolejowej ze względu na ich szczególne kazuistyczne ujęcie muszą być zupełnie ściśle interpretowane, przy czym podstawę obliczenia przewoźnego stanowi treść listu przewozowego. Powoływanie się więc kolei na zamówienie wagonów celem uzasadnienia roszczenia o opłatę przewozową jest bez prawnego znaczenia. (Wyrok 22 X 1937 — C III 1039/35). (Li)

§ 10 L. 1 i 2. Umowa, którą kolej lokalna przyznaje jednemu ze swych kontrahentów zniżkę opłat taryfowych za przewóz, jest nieważna. (21 XII 1937 — C II 2293/37). (Db)

§ 8 p. 1, 3, 6 i 7, § 16 p. 9, § 18 p. 1, § 21 p. 5, 6, § 40 p. 3, § 41. Nadawca, który reklamuje dokonane „nadpłaty”, dostatecznie dowodzi tak swej legitymacji w sporze jak i treści zawartej umowy przez samo przedłożenie wtórnika listu przewozowego. Po-

nieważ jednak w razie różnicy treści między listem przewozowym a wtórnikiem decyduje treść pierwszego z nich, przeto nie jest wyłączony dowód przeciw treści wtórnika. Obowiązek prowadzenia takiego dowodu jako skierowanego przeciwko domniemaniu tożsamości treści dokumentów obciąża wyłącznie tego, kto na tę różnicę chce się powołać. (Wyrok z 22 X 1937 — C III 1039/35). (Li)

§ 16 p. 16. Przepis ten może być tylko tak rozumiany, że obowiązek opłacenia postojowego niezależny jest zupełnie od tego, czy późniejsze wyładowanie wagonu nastąpiło z powodu winy odbiorcy, czy też z powodu okoliczności od niego niezależnych. (Wyrok z 3 IX 1937 — C III 890/35). (Li)

§ 39 p. 2. Wypełnienie listu przewozowego przez pracowników kolei na telefoniczne zlecenie nadawcy ma to znaczenie, że pracownicy uważani być muszą za działających z polecenia nadawcy i na jego odpowiedzialność, natomiast okoliczność ta nie wpływa na siłę dowodową listu przewozowego, o której decyduje forma nadana mu przez personel kolejowy z polecenia nadawcy. (Wyrok z 22 X 1937 — C III 1039/35). (Li)

Ustawa z 17 III 1932 o zaopatrzeniu inwalidzkim (Dz. Ust. 1935 poz. 31).

Roszczenia wynikające z powyższej ustawy oparte są na stosunku publiczno-prawnym, poza tym w myśl wyraźnego przepisu art. 6 ust. 3 tej ustawy do orzekania o przyznaniu i wymiarze względnie o zgaśnięciu i zawieszeniu zaopatrzeń pieniężnych oraz ich wypłaty powołane są władze, które wyznaczy Minister Skarbu, a wyznaczone zostały w tym celu w rozp. z 17 XII 1934 (Dz. Ust. 1935 poz. 32) właściwe władze skarbowe. Wobec tego zasądzenie renty, i to nawet już przyznanej, nie może być dochodzone sądownie. Drogi procesu sądowego nie może również uzasadnić oparcie roszczenia, wypływającego w rzeczywistości z przepisów ust. z 17 III 1932, na postanowieniach o niesłusznym zubożeniu, gdyż tego rodzaju ujęcie roszczenia byłoby jedynie obejściem zakazu dochodzenia roszczeń publiczno-prawnych na drodze sądowej. (Wyrok z 22 X 1937 — C III 1019/37). (Li)

Rozporządzenie Rady Ministrów z 25 VI 1932 o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. Ust. poz. 580).

§ 38. Realizowanie prawa wypływającego z tego przepisu następuje bez względu na istnienie przesłanek z art. 567 kpc. (Wyrok z 12 XI 1937 — C III 1437). (Li)

Rozp. Prez. Rzplitej z 25 IX 1932 o wykonywaniu praktyki lekarskiej (Dz. Ust. poz. 712).

Art. 21. Jeżeli lekarz nie umówił się z pacjentem o wynagrodzenie za udzielenie mu porady lekarskiej, winien przyjąć je według cennika należności lekarskich, ogłoszonego przez wojewódzką władzę administracji ogólnej (14 II 1938 — C II2075/37). (Db)

Rozp. Prez. Rzplitej z 28 X 1932 r. Przepisy, wprowadzające prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym (Dz. Ust. poz. 804).

Art. XVII. Ugoda sądowa, którą jedna ze stron zobowiązuje się płacić na rzecz drugiej strony raty alimentarne, stanowi podstawę do wpisu hipoteki sądowej tylko dla rat już zapadłych, nie zaś dla rat dopiero w przyszłości zapaść mających (11 III 1938 — C II 2395/37). (Db)

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 17 XII 1932 wydane w porozumieniu z Ministrami: Sprawiedliwości i Opieki Społecznej o przystosowaniu stowarzyszeń i spraw będących w toku do przepisów prawa o stowarzyszeniach (Dz. Ust. poz. 964).

§ 3. Rozwiązanie towarzystwa nie pozbawia go automatycznie zdolności prawnej a tym samym też zdolności procesowej. Po rozwiązaniu bowiem następuje likwidacja towarzystwa, a w ciągu jej dotychczasowy podmiot prawny trwa nadal i zastępują go jedynie inne organy. Zmiana ta w procesie prowadzonym według przepisów niemieckiej upc. wywołuje tylko ten skutek, że w myśl § 241 upc. postępowanie się przerywa, o ile zaś towarzystwo było zastąpione przez pełnomocnika procesowego może na wniosek nastąpić zawieszenie postępowania w myśl § 246 upc. (Wyrok z dnia 13 10 1937 — C III 445/36). (Li)

Ustawa z 28 III 1933 o urządach rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich (Dz. Ust. 1936 poz. 60).

Art. 16. Okoliczność, że w Urzędzie Rozjemczym toczy się sprawa o obniżenie czynszu dzierżawnego, nie skutkuje zawieszenia sporu eksmisyjnego w sądzie powszechnym, albowiem przedmiot w obydwóch sprawach nie jest jeden i ten sam. (Wyrok z 3 XII 1937 — C III 1586/35). (Li)

Ustawa z 29 III 1933 o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych (Dz. Ust. poz. 213).

Art. 8. Wprawdzie przepis ten nie odróżnia dłużników osobistych i rzeczowych, jednak z natury długu rzeczowego wynika,

że w zwłokę popaść może jedynie dłużnik osobisty. (Wyrok z 2 XI 1937 — C III 1385/35). (Li)

Ustawa z 28 III 1933 o uregulowaniu prawa własności gruntów oddanych w drodze parcelacji w posiadanie nabywców na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego (Dz. Ust. poz. 267).

Art. 5 ust. 1, art. 7 i 18. Postanowienia zapadłe w postępowaniu uregulowanym w powyższej ustawie należy doręczyć Prokuraturii Generalnej, jeżeli w księdze wieczystej parcelowanej nieruchomości zapisane są prawa na rzecz Skarbu Państwa, albowiem pod określeniem sprawy w art. 354 kpc. należy rozumieć nie tylko sprawy, w których Prokuratura Generalna wzięła udział, lecz wszystkie sprawy, w których Prokuratura Generalna jest przedstawicielką Skarbu Państwa, uprawnioną do wzięcia udziału w postępowaniu i zaskarżeniu orzeczeń sądu, chociażby nie korzystała ze swego uprawnienia w dotychczasowym postępowaniu. (Wyrok z 27 VIII 1937 — C III 3367/36). (Li)

Ustawa z 28 III 1933 o ubezpieczeniu społecznym (Dz. Ust. poz. 396).

Art. 2. Burmistrz z tytułu swego stanowiska nie podlega obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, nie pozostaje bowiem w zależności służbowej ani od gminy, ani od żadnego ze współrzędnych z nim organów tejże gminy. (22 XII 1937 — C I 3465/36). (Św)

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 1 IV 1933 w sprawie wynagrodzenia adwokatów -za wykonywanie czynności zawodowych (Dz. Ust. poz. 201).

§§ 9, 15. W razie odrzucenia skargi kasacyjnej należy stosować § 15, a w sprawach majątkowych § 9 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 IV 1933 w sprawie wynagrodzenia adwokatów za wykonywanie czynności zawodowych. (Uchwała w składzie 7 sędziów z 30 IV 1938 — C III 319/37). (Li)

Kodeks zobowiązań z 27 X 1933 (Dz. Ust. poz. 598).

Art. 62. Nieformalna ustna umowa sprzedaży nieruchomości, nie jest w swych skutkach równoznaczna z umową przedwstępna. (21 IV 1938 — C II 2643/37). (Db)

Art. 107. Przy nabyciu dziesięciu wagonów kapusty z gruntów ściśle oznaczonej gminy z dostawą w miarę zamówienia nabywcy, nabywca obowiązany jest dokonać zamówień najpó-

źniej do końca października danego roku. (7 II 1938 — C II 2055/37). (Db)

Art. 123. Gromada nie jest obowiązana do wynagrodzenia poddzierżawcy cegielni gromadzkiej wydatków, wyłożonych na uruchomienie cegielni. (4 IV 1938 — C II 2557/37). (Db)

Art. 133. Kto zużywa w swym przedsiębiorstwie towary, pobrane choć bez jego zlecenia na kredyt przez jego pracownika, obowiązany jest do zapłacenia sprzedawcy ceny nabycia. (7 V 1938 — C II 2898/37). (Db)

Art. 134. Oskarżony, który został uniewinniony, może poszukiwać odszkodowania za doznaną krzywdę materialną i moralną, pod którą podpadają i utrata dobrego imienia oraz poderwanie zaufania, tylko w warunkach, przewidzianych w art. 658 k. p. k. (22 IV 1938 — CI 765/37). (Św)

Art. 151. Przechodzień, który potknął się na chodniku, może dochodzić odszkodowania przeciwko właścicielowi domu tylko wówczas, jeżeli właściciel nie zastosował się do przepisów, mających na celu zapobieganie nieszczęśliwym wypadkom. (4 IV 1938 — C II 2627/37). (Db)

Art. 157. 1. Od sprawcy, który przestrzelił drugiemu zęby, należy się także zwrot kosztów wstawienia nowych zębów. (28 II 1938 — C II 2279/37). (Db)

2. Kto dochodzi odszkodowania za bezprawnie zajęte i zlicytowane mu rzeczy w kwocie wyższej, niż przez komornika ustalonej w postępowaniu egzekucyjnym, winien tę wyższą wartość rzeczy udowodnić. (12 IV 1938 — C II 2683/37). (Db)

Art. 159. Poszkodowanemu nie służy prawo jednostronnego wyboru pomiędzy odszkodowaniem w naturze lub w pieniądzu. Nie może więc dochodzić odszkodowania wyłącznie w naturze. (10 III 1938 — C II 1928/37). (Db)

Art. 161. 1. Przyznanie poszkodowanemu, częściowo już niezdolnemu do pracy wskutek wieku, odszkodowania za dalszą utratę zdolności do pracy, spowodowaną uszkodzeniem, zgodne jest z przepisami art. 161 § 2 kod. zobowiązań. (28 III 1938 — C II 2601/37). (Db)

2. Tymczasowa odmowa dziecku nieletniemu renty z art. 161 §§ 2 i 3, oparta na tym, że dziecko w czasie doznania uszkodzenia nie wykonywało jeszcze pracy zarobkowej ani nie ma kwalifikacji do jej wykonywania, nie narusza przepisów art. 161 §§ 2 i 3 kz. (25 XI 1937 — C II 1306/37).

Art. 162 i 164. Ojciec osoby zabitej, którego dochody wystarczają na jego i jego rodziny utrzymanie, nie ma prawa ani do

renty z art. 162 kz. ani do jednorazowego odszkodowania z art. 164 kz. (30 VI — C II 83/37). (Db)

Art. 165. 1. Poszkodowany, któremu sąd karny przyznał za doścu czynienie za ból fizyczny, może za utrudnienia w zarobku, występujące wskutek ponawiających się boleści, dochodzić odpowiedniej renty (art. 161 § 2 kz.), nie zaś ponownego za doścu czynienia za ból. (31 VIII 1937 — C II 491/37). (Db)

2. Uwzględnienie trwałego uszczerbku na zdrowiu oraz stanu fizycznego i moralnego lub psychicznego jako takiego czyli poza bólem i cierpieniem moralnym, jest w granicach art. 165 kz. niedopuszczalne. (Wyrok z 18 X 1937 — C III 51/37). (Li)

Art. 173. Przelew może być wierzycielowi zbywcy skutecznie przeciwstawiony nawet przed zawiadomieniem dłużnika o przelewie. (18 III 1938 — C II 2460/37). (Db)

Art. 174. Jeżeli dłużnik w chwili otrzymania wiadomości o przelewie jego długu ma prawo wyboru pomiędzy świadczeniami alternatywnymi, może dokonać tego wyboru także przeciwko cesjonariuszowi i potrącić z wybranym świadczeniem swe wzajemne roszczenia, jakie ma do cedenta. (6 II 1937 — C II 2424/36). (Db)

Art. 191. Termin płatności jest dochowany, jeżeli dłużnik w ostatnim dniu tego terminu przekazał wierzycielowi pieniądze pocztą lub przez Pocztową Kasę Oszczędności. Złożenie pieniędzy przez dłużnika w ostatnim dniu terminu płatności w instytucji finansowej, nie oznaczonej w umowie jako miejsce płatności, usuwa tylko wtedy skutki zwłoki, jeżeli instytucja ta w tymże samym dniu przekazała złożoną kwotę wierzycielowi. (25 V 1937 — C II 93/37). (Db)

Art. 217. Wady w dostarczonym urządzeniu domowym, które mogą być usunięte kosztem 95 złotych, nie usprawiedliwiają wstrzymania się z zapłatą reszty ceny kupna, wynoszącą 1634 zł 58 gr. (11 III 1938 — C II 2521/37). (Db)

Art. 218. Kto dochodzi zatrzymania rzeczy celem zabezpieczenia wyłożonych na rzecz wydatków, winien pod rygorem pominięcia tego prawa w procesie określić cyfrowo wysokość tych wydatków. (7 XII 1937 — C II 1476/37). (Db)

Art. 218 i 219. Strona, odwołująca darowiznę z powodu rażącej niewdzięczności, zaszłej po wejściu w życie kz., winna jest zwrócić jednocześnie obdarowanemu wkłady poczynione przezeń na przedmiot darowizny. (31 VIII 1937 — C II 529/37). (Db)

Art. 248. Artykuł ten nie ma zastosowania do zwłoki, która zaszła przed wejściem w życie kz. (14 I 1938 — C II 1716/37). (Db)

Art. 252. W razie sprzedaży nieruchomości przed terminem, kiedy miał być wydany wynajęty w tej nieruchomości lokal, najemca uprawniony jest wystąpić z roszczeniem o zwrot sumy, wpłaconej tytułem komornego, tudzież o odszkodowanie umowne bez potrzeby uprzedniego zgłoszenia pisemnego żądania wydania lokalu, zaszła bowiem z winy wynajmującego okoliczność, uniemożliwiająca wykonanie jego zobowiązania wydania lokalu. (3 II 1938 — C I 1299/37). (Św)

Art. 254 § 2. 1. Okoliczność, że dłużnik przed powzięciem wiadomości o cesji nie złożył przewidzianego w art. 254 § 2 k.z. oświadczenia wierzycielowi o skorzystaniu z prawa potrącenia, nie pozbawia go prawa przeciwstawienia cesjonariuszowi zarzutu po trącenia. (14 I 1938 — C I 52/37). (Św)

2. Dłużnik, któremu w chwili otrzymania wiadomości o przelewie służy przeciwko zbywcy wierzytelności wzajemna pretensja, nadająca się do potrącenia z wierzytelnością przelaną, może skorzystać z prawa potrącenia przeciwko nabywcy wierzytelności. (24 IX 1937 — C II 698/37, 4 XI 1937 — C II 1161/37). (Db)

Art. 269. Przewroty gospodarcze mogą tylko wówczas uzasadnić zastosowanie art. 269, jeżeli postawione być mogą na równi z wypadkami w rodzaju wymienionych w tymże przepisie. Za taki wypadek nie może być uważane podwyższenie się cen w związku z polepszeniem się koniunktury ani ich obniżenie się wywołane jej pogorszeniem. (Wyrok z 24 XI 1937 — C III 2082/37). (Li)

Art. 269, 441. O ile chodzi o klęskę posuchy, to art. 441 jest w stosunku do art. 269 normą szczególną, czyli że ogranicza przy dzierżawie stosowanie art. 269 do rozmiarów podanych w artykule 411. (20 XI 1937 — III 755/37). (Li)

Art. 270. Zwolnienie z długu, przyrzeczone na przypadek zapłaty pewnej cyfrowo oznaczonej sumy pieniężnej, następuje dopiero z chwilą rzeczywistej zapłaty tej sumy przez dłużnika (14 X 1937 — C II 907/37). (Db)

Art. 621 k.z. nie ma zastosowania, gdy miała miejsce nie uгода, w której obie strony czyniłyby sobie wzajemnie ustępstwa, lecz jednostronne zrzeczenie się pbrzez pracownika wszelkich roszczeń, jakie mogłyby powstać w związku z łączącą uprzednio strony umową o pracę; takie zrzeczenie może dotyczyć i przyszłych roszczeń, które w dacie jego dokonania jeszcze nie istniały. (23 III 1938 — C I 1371/37). (Św)

Przepisy wpraw. kodeksu zobowiązań z 27 X 1933

(Dz. Ust. poz. 599).

Art. XL. Umowa prolongacyjna zawarta po 1 VII 1934 podlega przepisom kodeksu zobowiązań, a zwłaszcza art. 111 k.z., gdyż

prolongacja nie jest związana z istotą stosunku, nawiązanego przed wejściem w życie kodeksu zobowiązań. (Wyrok z 18 X 1937 — C III 1839/36). (Li)

Rozp. Prez. R. P. z 27 X 1933 Prawo o notariacie (Dz. Ust. poz. 609).

Art. 66. Na odmowę dokonania czynności może się żalić tylko strona, a nie jej pełnomocnik-adwokat osobiście, który spotkał się z odmową notariusza. (9 V 1938 — C II 1873/37). (Db)

Art. 81, 84, 87 i 88. Oświadczenia stron, dotyczące umowy kupna-sprzedaży nieruchomości, mogą być zawarte w dwóch odrębnych aktach notarialnych. (17 III 1938 — C II 2386/37). (Db)

Art. 82. 1. Dział majątku nieruchomego, zawarty pomiędzy małżonkami, wymaga w b. zaborze austriackim do swej ważności formy aktu notarialnego. (30 XI 1937 — C II 1470/37). (Db)

2. Przepis o konieczności zachowania formy aktu notarialnego przy zawieraniu umowy o przeniesienie prawa własności nieruchomości nie stoi na przeszkodzie przyznaniu przez sąd w postępowaniu niespornym córce posagu od ojca w nieruchomościach. (31 III 1938 — C II 2497/37). (Db)

Rozporządzenie Rady Ministrów z 1 I 1934 o stosunku służbowym pracowników państwowego przedsiębiorstwa Polska Poczta, Telegram i Telefon (Dz. Ust. poz. 25).

§ 60 i nast. Przepisy te stosują się także do pracowników emerytowanych oraz do szkód wyrządzonych przed wejściem w życie powyższego rozporządzenia. (Wyrok z 22 X 1937 — C III 1144/35). (Li)

§ 62. Odpowiedzialność urzędnika pocztowego za zawartość listu pieniężnego zależy od wykazania, że otrzymał on list pieniężny z podaną na nim zawartością. (11 IV 1938 — C II 1625/37). (Db)

Ustawa z 13 III 1934 o zmianie niektórych przepisów o majątkach rodowych w województwach wschodnich (Dz. Ust. poz. 236).

Ustawa ta uchyla wszelkie ograniczenia jedynie w rozporządzeniu majątkami z tytułu ich charakteru rodowego oraz przepisy o wykupie majątków rodowych, natomiast nie dotyczy zgoła przepisów, regulujących ustawowy tryb dziedziczenia tych majątków. (26 IV 1938 — C I 854/37). (Św)

Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z 17 IV 1934 o postępowaniu rozjemczym przed komisjami rozjemczymi dla spraw lekarskich (Dz. Ust. poz. 477).

§ 1. Spór, wszczęty przez poszczególnych lekarzy przeciwko Ubezpieczalni Społecznej na tle zawartej przez Ubezpieczalnię Społeczną z lekarzami umowy zbiorowej, nie jest zatargiem zbiorowym w rozumieniu § 1 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 17 IV 1934 roku. (Skł. 7 sędz. 2 IV 1938 — C I 2626/36). (Św.)

Rozporządzenie z 14 VII 1934 o rejestrze handlowym (Dz. Ust. poz. 511).

§ 10. Do środków odwoławczych, wnoszonych w sprawie zarządzeń sądu rejestrowego, mają także w b. zaborze austriackim zastosowanie przepisy o postępowaniu rejestrowym, a nie przepisy o postępowaniu niespornym. (30 IV 1938 — C II 578/37, 1483/37 i 2096/37). (Db)

§ 10 i nast. Do postępowania w sprawach rejestrowych należy stosować na obszarze całego Państwa przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 VII 1934. (Uchwała Całej Izby z 9 IV 1938 — C Prez. 20/36). (Li)

§ 23. Na postępowanie sądu apelacyjnego, zatwierdzające odmowę prawa ubogich, stronie w postępowaniu rejestrowym nie służy skarga kasacyjna. (29 VII 1937 — C II 3200/36). (Db)

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 24 X 1934 r. o kosztach sądowych (Dz. Ust. poz. 837).

Art. 13. W sprawach toczących się według niemieckiej ustawy o postępowaniu cywilnym przewodniczący może wezwać stronę do uiszczenia opłaty od odwołania dopiero po wniesieniu uzasadnienia. Wezwanie wystosowane w okresie poprzednim jako przedwczesne nie może wywołać dla strony żadnych ujemnych skutków. (Wyrok z 22 X 1937 — C III 2070/36). (Li)

Art. 121. Postanowienie tego artykułu, że dotychczasowe przepisy o kosztach sądowych stosuje się nadal w sporach cywilnych, które wszczęto przed dniem wejścia w życie rozporządzenia z dnia 24 X 1934 r., tylko do ukończenia postępowania w instancji, ma na względzie jedynie konieczność rozstrzygnięcia na podstawie wyłuszczonej w nim wskazań zagadnienia wysokości i zakresu pobierania objętych rozporządzeniem z dnia 24 X 1934 r. kosztów sądowych, natomiast nie dotyczy kwestii trybu postępo-

wania przy rozstrzygnięciu wniosku o przyznanie prawa ubogich, co do której nadal decyduje tryb postępowania, stosowany przy rozpoznaniu przedmiotu sporu. (9—23 III 1938 — C I 3149/37). (Św)

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 24 X 1934 o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych (Dz. Ust. 1936 poz. 59).

Art. 11. Jeżeli przed wejściem w życie powyższego rozporządzenia sprzedający nieruchomość wyznaczył kupującemu termin z § 326 kc. co do zapłacenia ceny kupna płatnej przed wejściem w życie tego rozporządzenia i po bezskutecznym upływie terminu oświadczył również przed wejściem w życie rozporządzenia, że od umowy odstępuje, to przepisy rozporządzenia z 24 XI 1934 nie mogą stać na przeszkodzie uznaniu przez sąd, że umowa kupna sprzedaży z mocy przepisów § 326 kc. stron już nie wiąże. Temu stanowisku nie stoi na przeszkodzie art. 11, gdyż po odstąpieniu od umowy przed wejściem w życie tego rozporządzenia sprzedającemu nie służyła już pretensja o cenę kupna, lecz o wzrost nieruchomości, która nie może być długiem rolniczym, zaś przepis art. 11 odbiera moc prawną takim postanowieniom umów i innych tytułów powstałych przed wejściem w życie tegoż rozporządzenia, które wyłączają lub ograniczają korzystanie z ulg przewidzianych w tymże rozporządzeniu. (Wyrok z 27 IX 1937 — C III 66/36). (Li)

Art. 41. Moratorium przewidziane w tym przepisie odnosi się do wszystkich długów powstałych przed 1 VII 1932 bez względu na to, czy dłużnik zaprzecza swemu zobowiązaniu, czy też je przyznaje i czy spór o dług wszczęty został przed wejściem w życie powyższego rozporządzenia lub w czasie następnym. Wymagalność dotyczy zasady roszczenia. Dlatego kwestia moratorium rozważona być musi przy rozpoznaniu sprawy, a nie należy do postępowania egzekucyjnego. (Wyrok z 18 X 1937 — C III 3481/36). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 24 X 1934 o przerachowaniu niektórych należności (Dz. Ust. poz. 865).

Art. 4 i 5. Wobec przepisu art. 5 powołanego rozporządzenia, który wyłącza zastosowanie do należności, podpadających pod to rozporządzenie, między innymi p. „d” ust. 1 § 29 rozp. walor., kwestia, z czyjej winy nie nastąpiła wypłata, jest bez znaczenia przy przerachowaniu powyższych należności. (22 IV 1938 — C I 663/37). (Św)

Dekret Prezydenta Rzplitej z 14 XI 1935 w sprawie obniżenia komornego oraz zmiany ustawy o ochronie lokatorów (Dz. Ust. poz. 504).

Art. 3 p. 2 lit. „m”. 1. Reskrypt Ministra Przemysłu i Handlu o zaliczeniu w trybie ulgowym do IV kat. przedsiębiorstwa handlowego, które w myśl ustawy o państwowym podatku przemysłowym podlegało zaliczeniu do III kategorii, nie może rodzić uprawnień, przewidzianych w art. 3 lit. „m” dekretu z dnia 14 XI 1935 r. dla przedsiębiorstw handlowych IV kategorii. (23 II — 22 III 1938 — CI 857/37). (Św)

2. Lokal przedsiębiorstwa handlowego, podpadającego według ustawy pod kategorię III przedsiębiorstw handlowych, nie korzysta z ochrony lokatorów, chociażby w drodze ulgi wykupione dlań zostało na rok 1935 świadectwo przemysłowe IV kategorii handlowej. (7 III 1938 — C II 2365/37). (Db)

II. USTAWODAWSTWO DZIELNICOWE

1. B. ZABÓR ROSYJSKI

Kodeks cywilny Napoleona

Art. 931. Wystawienie przez darczyńcę wekslu na zlecenie obdarowanego na sumę, która została darowana, stanowi uboczną darowiznę tej sumy, a nie jej darowiznę ukrytą, gdyż weksel może być wystawiony celem pokrycia zobowiązań, zaciągniętych pod tytułem darnym.

Jeśli sąd uznaje za udowodnione, że weksel w istocie stanowi uboczną darowiznę sumy w nim wymienionej przez wystawcę na rzecz tego, kto ma zapłatę otrzymać, to do zobowiązań, wpływających z tej darowizny, i ich przedawnienia winien stosować przepisy, które dotyczą darowizn, a nie zobowiązań wekslowych, chyba że wierzyciel wytoczył tylko powództwo z wekslu. (29 IV 1938 — C I 631/37).

Art. 1221. Dłużnik rzeczowy, który uiścił dług niepodzielny, zabezpieczony na kilku nieruchomościach lub sumach hipotecznych, może w myśl końcowego ustępu art. 1221, mówiącego o spadkobiercach, lecz mającego ogólne znaczenie, poszukiwanych w drodze regresu od innych dłużników zwrotu sum, przypadających od nich z podziału tego długu, przy czym rzeczony podział winien być dokonany względem wszystkich dłużników w stosunku do szacunku obiektów, obciążonych długiem niepodzielnym; zasada ta jednak nie ma zastosowania, jeżeli dłużnicy, względem któ-

rych dłużnik rzeczowy, który dług uiscił, dokonywa regresu, byli odpowiedzialni za ten dług osobiście, skoro bowiem był to dług osobisty, nie mogą oni przełożyć obowiązku zapłaty części jego na dłużnika rzeczowego, który dług tego nie przyjął do zapłaty, i którego odpowiedzialność przed wierzycielem wypływała tylko z zabezpieczenia pomienionego długu na nabytej przez niego nieruchomości czy też sumie hipotecznej; to samo stosuje się do odsetek od długu, przypadających za okres posiadania przez dłużników osobistych nieruchomości. (14 I 1938 — C I 1606/37).

Art. 1375. Prowadzący cudze sprawy ma prawo żądać od właściciela wynagrodzenia za pracę, którą sam osobiście włożył, wykonując czynności, związane z prowadzeniem dobrowolnie podjętej sprawy, gdy te czynności były pożyteczne i konieczne. (1 IV 1938 — C I 614/37).

Art. 1382. Poszkodowany jest wierzycielem sprawcy szkody od chwili jej zrządzenia i jako taki od tej samej chwili może wykonywać wszelkie uprawnienia, która prawo nadaje wierzycielowi; może on więc, wykonując uprawnienia, przewidziane w artykule 1167 k. c, domagać się uznania nieważności względem niego aktu, zawartego przez sprawcę szkody z osobą trzecią celem jego oszukania. (6—20 V 1938 — C I 784/37).

Art. 1385. Pod wyrażenie art. 1385 „ten, kto posługuje się zwierzęciem”, podpadają tylko takie osoby, które korzystają ze zwierzęcia we własnym interesie, dla własnego użytku, i nie obejmuje ono tych, którzy korzystają ze zwierzęcia lub mają je pod swoją pieczę w charakterze podwładnych właściciela zwierzęcia. (14 I 1938 - C I 56/37).

Prawo cywilne Ziem Wschodnich (T. X cz. 1 Zw. Pr.)

Art. 106. Dla możności poszukiwania przez żonę od męża na swoje utrzymanie alimentów w razie opuszczenia przez nią wspólnego pożycia konieczne jest stwierdzenie wyłącznej winy męża w tym rozejściu się. (4 V 1938 — C I 1972/37).

Art. 442 i 445. Z przewodniej myśli art. 442 i pp. 2 i 3 i art. 445 t. X cz. I zw. pr. należy wyprowadzić zasadę ogólną, nie wypowiedzianą wyraźnie w tym kodeksie, przyjętą zresztą w innych prawodawstwach, że obowiązek gruntów niższych względem gruntów wyższych przyjmowania spływających z nich wód może dotyczyć tylko tych wód, które spływają naturalnie bez przyłożenia się ręki ludzkiej. (27 IV 1938 — C I 973/37).

Art. 701. Jeżeli ustalone zostanie, iż dłużnik w chwili wydania zobowiązania nie zdawał sobie sprawy ze swych czynności,

nie posiadając wówczas pełni władz umysłowych, zobowiązanie takie w myśl art. 700 t. X 1 zw. pr. winno być uznane za nieważne, niezależnie od tego, czy kontrahent dłużnika działał w dobrej wierze. (9 II 1938 — C I 306/37).

Art. 1246. Jeżeli zmarły pozostawił testament, to względem majątku, objętego testamentem, przedawnienie z art. 1246 nie biegnie do czasu unieważnienia testamentu przez sąd lub prawomocnej odmowy jego zatwierdzenia. (5 IV 1938 — CI 732/37).

Art. 1549. Przepis tego artykułu, iż przedawnienie co do zobowiązań dłużnych bezterminowych lub płatnych na żądanie oblicza się od dnia zgłoszenia ich celem ściągnięcia należności, dotyczy jedynie zobowiązań pieniężnych i nie stosuje się do wynikającego z umowy obowiązku dokonania przez zobowiązanego czynności osobistych. (5—26 IV 1938 — C I 733/37).

Rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziemi Wschodnich z 31 III 1919 r. dotyczące wprowadzenia ustroju hipotecznego (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr 18 poz. 157).

Rozporządzenie to, rozciągając na obszar Ziemi Wschodnich ustawą notarialną rosyjską „w zakresie, w jakim obowiązywała w b. Okręgu Sądowym Warszawskim”, tym samym rozciągnęła na ten obszar działanie ukazu cesarskiego z dnia 11 XII 1870 roku (Dz. Pr. t. 71 str. 69), który upoważniał notariusza do zatrzymania na swoją rzecz tytułem wynagrodzenia 10% pobranego podatku komunalnego od sporządzonych protestów wekslowych. (5—25 I 1938 - C I 19/37).

Witold Świącicki

Sędzia Sądu Najwyższego

2. B. ZABÓR AUSTRIACKI

Kodeks cywilny z 1 VI 1811 (Zb. ust. sąd. Nr 946).

§ 94. Dyrekcja okręgowa Kolei Państwowych jest uprawniona zwrócić się do sądu cywilnego w sprawie, wydania orzeczenia o nieważności małżeństwa, zawartego przez jej pracownika mimo zachodzącej przeszkody dwużeństwa. (10 V 1938 — C II 1865/37).

§ 111 i art. III ustawy z 25 V 1868 austr. (Dzpp. Nr 47).

Kolegium wileńskie ewangelicko-reformowane nie jest uprawnione do orzekania rozvodu przeciwko osobom, zamieszkałym w b. zaborze austriackim. (26 IV 1938 — C II 1299/37).

§ 285. Roszczenia z umowy zawartej pomiędzy krewnymi osoby zmarłej co do przewiezienia trumny ze zwłokami z grobowca na inne miejsce spoczynku nie mogą być sądownie dochodzone. (18 III 1938 — C II 2438/37).

§ 418. Skardze współwłaściciela o dopuszczenie do współposiadania "wspólnej realności nie mogą zapozwani współwłaściciele skutecznie przeciwstawić zarzutu, że realność została już pozahipotecznie podzielona, jeżeli faktu tego nie zdołają udowodnić, ani też zarzutu, że pobudowali się na wspólnej realności. (29 III 1938 — C II 2562/37).

§ 587. Sąd może w niespornym postępowaniu spadkowym odmówić rozporządzeniu ostatniej woli, sporządzonemu pismem maszynowym, charakteru własnoręcznego rozporządzenia ostatniej woli spadkodawcy. (21 XII 1937 — C II 2547/37).

§ 843. Współwłasność parceli budowlanej o długości 24 m i szerokości 12 m, na której stoi budynek mieszkalny, nie może być zniesiona przez dział fizyczny, lecz tylko przez sprzedaż publiczną. (15 III 1938 — C II 2401/37).

§ 936. Umowa przedwstępna o przeniesienie prawa własności do nieruchomości nie daje tytułu do nabycia tego prawa, chociażby była połączona z oddaniem nieruchomości w tymczasowe użytkowanie. (29 III 1938 — C II 2585/37).

§ 951. W oświadczeniu się do spadku na podstawie testamentu nie mieści się zrzeczenie się praw do zachowku i do skarżenia darowizny, zdziałanej przez testatora za jego życia. (16 IX 1937 — C II 633/37).

§ 1008. Przed wejściem w życie prawa z 27 X 1933 Dz. Ust. R. P. poz. 609 o notariacie, pełnomocnictwo do sprzedaży nieruchomości nie wymagało do swej ważności formy aktu notarialnego. (30 III 1938 — C II 2452/37).

§ 1152. 1. Dziecku wziętemu na wychowanie, które po dojściu do lat pozostało na gospodarstwie wychowawcy, nie należy się wynagrodzenie za pracę, świadczoną po dojściu do lat, jeżeli umowa o pracę nie została z nim przez b. wychowawcę zawarta. (29 III 1938 — C II 613/37).

2. Umowa o pracę może być zawarta odmiennie od warunków piśmiennej oferty pracownika. (5 IV 1938 — C II 2621/37).

§ 1198. Obowiązek kierownika spółki cywilnej do złożenia spółnikowi porządnego rachunku obejmuje wszystkie interesy, zawarte przez spółkę. Obowiązek udokumentowania poszczególnych pozycji istnieje tylko o tyle, o ile one udokumentowania wymagają. (17 II 1938 — C II 2419/37).

§ 1221. Córka może dochodzić w trybie postępowania niespornego posagu, jeżeli ustanowienie dla niej drogą umowy posagu w nieruchomościach jest z powodu niezachowania formy aktu notarialnego nieważne. (16 IX 1937 — C II 626/37).

§1231. Prawo syna do wyprawy nie podlega egzekucyjnemu zajęciu przez wierzyciela. (29 X 1937 — C II 1158/37, 9 XII 1937 — C II 1463/37).

§ 1247. Po ustaniu małżeństwa choćby tylko rytualnego — mąż obowiązany jest wydać spadkobiercom żony to, co ona otrzymała tytułem wyprawy od swego ojca lub tytułem podarunków ślubnych od męża lub od innych osób. (22 X 1937 — C II 1010/37).

§ 1264. Zobowiązanie się do płacenia alimentów żonie, zaciągnięte przez męża w ugodzie kończącej spór separacyjny, nie gaśnie mimo późniejszego naruszenia przez żonę obowiązku wierności małżeńskiej. (17 V 1938 — C II 2613/37).

Ustawa naftowa z 9 I 1907 (Dzpp. Nr 7).

§§ 1 i 2. Zaniechanie dalszego wiercenia, choćby połączone z rozebraniem urządzenia otworu świdrowego, nie uzasadnia przyjęcia, że uprawniony do wydobywania minerałów żywiczych zrzekł się swych uprawnień. (4 IV 1938 — C II 2668/37).

§ 7. Na podstawie zobowiązania się do zabezpieczenia procentów brutto kaucją hipoteczną, w księdze gruntowej wpisać się mającą, nie można dochodzić wpisu procentów brutto w księdze naftowej jako ciężaru realnego. (6 XII 1937 — C II 1317/37).

§ 8. Uprawniony czasowo do wydobywania minerałów żywiczych winien oświadczenie, iż korzysta z umownej prolongaty swych uprawnień, złożyć z osobna wobec każdej z osób uprawnionych do prawa powrotu, lub wobec wspólnego ich przedstawiciela. (18 III 1938 — C II 2435/37).

§ 12. Osoba, odstępująca innemu uprawnienia naftowe, które jej służą z tytułu prawa powrotu, nie ma z ustawy obowiązku porozumiewania się co do warunków odstąpienia z właścicielami gruntu, jeżeli nie jest do tego zobowiązana umową wobec tychże właścicieli. (4 III 1938 — C II 2226/37).

Ustawa z 9 VIII 1908 o odpowiedzialności za ruch samochodów (Dzpp. Nr 162).

§ 1 ust. 3. Właściciel samochodu jest odpowiedzialny także za wypadek, jeżeli zaszedł w czasie, gdy samochodem kierowała osoba, której właściciel częścię oddawał samochód w najem. (21 III 1938 — C II 2500/37).

Ordynacja upadłościowa z 10 XII 1914 (Dzpp. Nr 337).

§ 110. Wierzyciel, który zgłaszając swoją wierzytelność nie podał, iż jest ona wykonalna, chociaż posiadał już wówczas co do niej tytuł egzekucyjny, jest uprawniony dochodzić drogą sporu uznania tej wierzytelności przeciwko zaprzeczającym ją współwierzycielom upadłościowym. (17 I 1938 — C II 2086/37).

Ordynacja upadłościowa z 10 XII 1914 o zwalczaniu czynności prawnych (Dzpp. Nr 337).

§ 2 L. 1. Czynność prawna, którą rodzice dłużnika za jego zgodą nieruchomości, przeznaczone dla niego tytułem wyposażenia przenoszą wprost na jego żonę, może być przez wierzycieli dłużnika zaskarżona jako wobec nich bezskuteczna. (10 III 1938 — C II 2384/37; identyczne orzeczenie co do art. 288 kod. zob. z 14 VI 1938 — C II 3256/37 i z 7 X 1938 — C II 501/38).

Rozporządzenie 2 31 VIII 1915 o amortyzacji dokumentów (Dzpp. Nr 257).

§ 13. Instytucja emitująca obligacje, obowiązana jest wydać uprawnionym duplikaty zamortyzowanych obligacji, chociażby po uprawomocnieniu się orzeczenia amortyzacyjnego odnalazły się oryginały zamortyzowanych obligacji. (7 II 1938 — C II 2047/37).

Dr Włodzimierz Dbałowski
Sędzia Sądu Najwyższego

3. B. ZABÓR PRUSKI

Rozporządzenie z 24 I 1844 o ustaleniu i wynagrodzeniu niedoborów zachodzących w kasach i innych dziedzinach administracji (prusk. zbiór ustaw str. 52).

§ 16. Właściwymi do przeprowadzenia postępowania (na podstawie powyższego rozporządzenia) są władze prowadzące nadzór nad daną kasą lub gałęzią administracji. Adm. Fund. Pracy jest administracją publiczną i w art. 6 ust. z 16 III 1933 (Dz. st. poz. 163) ma Fundusz Pracy zapewniony własny nadzór. Dlatego jest Fundusz Pracy legitymowany w sporze na podstawie § 16 nawet wówczas, gdy swe czynności wykonywa za pomocą funkcjonariuszów administracji państwowej. (Wyrok z 20 XI 1938 — C III 1488/35).

Niemiecka ustawa postępowania cywilnego.

§ 88 ust. 2. Adwokat nie może uchylać się od odpowiedzialności za skutki swego wystąpienia w sprawie przed sądem i bronić się tym, że tylko zastępował innego adwokata, którego uprawnienia do prowadzenia sprawy nie badał i sprawy nie znał. Nie usprawiedliwia zwłaszcza adwokata zwyczaj istniejący pomiędzy adwokatami, że jeden zastępuje drugiego, nie znając sprawy, nie mogąc przedstawić żadnych wyjaśnień, lecz powołując się jedynie na złożone w sprawie pismo procesowe. Zwyczaj bowiem taki narusza prawo i interesy klienta, którego taki zastępca nie może skutecznie bronić. Okoliczność, że adwokat nie może występować równocześnie w różnych sądach lub salach nie może uzasadnić tolerowania takiego zwyczaju. (Wyrok 19 VII 1937 — C III 1102/35).

§ 99. Niepodtrzymanie w II instancji żądania skargi i domaganie się uznania sporu w przedmiocie głównym za załatwiony, mimo braku uzasadniających to stanowisko okoliczności, stanowi w istocie ograniczenie wniosku rewizyjnego do samych kosztów, co powoduje, że w myśl § 99 upc. skarga rewizyjna staje się niedopuszczalna w całości bez względu na jej dopuszczalność w chwili założenia. (Wyrok z 17 XII 1937 — C III 41/35).

§ 741. Słowa ustawy, że w przytoczonych warunkach „wystarcza” wyrok przeciwko żonie, nie wykluczają dopuszczalności powództwa o zobowiązanie męża do ścierpienia egzekucji z mienia wniesionego żony, zwłaszcza wtedy, gdy mąż sprzeciwił się egzekucji z uzasadnieniem, że nie został zasądzony na ścierpienie egzekucji. (Wyrok z 17 XI 1937 - C III 1465/35).

Niemiecka ordynacja konkursowa.

§ 41. Zaskarżenie może nastąpić także przez podniesienie zarzutu. Jeżeli jednak zarzut podniesiony został w drodze sprzeciwu przeciwko uchwale aresztowej i sprzeciw ten odalono, to zaskarżenie dokonane w postępowaniu aresztowym utraciło w zupełności swe znaczenie. Termin bowiem z § 41 jest terminem prekluzyjnym i przepisy o przedawnieniu — za wyjątkiem § 203 ust. i 207 kc. — nie mają do niego żadnego zastosowania. (Wyrok z 20 XI 1937 — C III 1521/35).

Ustawa z 21 VII 1879 o zaskarżeniu czynności dłużnika poza konkursem.

§ 3. Zamiar pokrzywdzenia wierzycieli możliwy jest również w tym przypadku, gdy dłużnik świadczył na podstawie zobowiązania zaciągniętego bez takiego zamiaru, jeżeli szczególne okoliczności

sprawy przemawiają za takim zamiarem. Taką szczególną okolicznością może być bliski stosunek, w jakim pozostają z sobą małżonkowie. (Wyrok z 11 XI 1937 — C III 670/36).

Niemiecki kodeks cywilny.

§§ 133, 157. Jeżeli strona zamawiająca wykonanie dzieła płaci umówioną cenę przy samym zawarciu umowy i zabezpiecza się otrzymaniem wekslu na zapłaconą sumę, który zobowiązuje się zwrócić po wykonaniu zamówienia, to według zasad uczciwości i zwyczajów w obrocie jest zobowiązana zwrócić weksel wtedy, gdy umowa została należycie wykonana i stronie przeciwnej należy się zapłacona suma, tj. gdy stronie posiadającej weksel nie służy prawo żądania zwrotu lub zmniejszenia zapłaconej ceny. Natomiast obowiązek zwrócenia wekslu nie jest uzasadniony już wtedy, gdy dzieło (choć wadliwie) zostało dostarczone.

§§ 133, 157. Jeżeli pracownik miał nabyć prawa emerytalne po 10-letniej pracy, a stosunek usług mógł być rozwiązany tylko z ważnych przyczyn, to wyłączenie przedsiębiorstwa podczas tego 10-lecia uzasadnia rozwiązanie stosunku pracy z wykluczeniem jakichkolwiek roszczeń pracownika z tytułu ekspektatyw emerytalnych. (Wyrok z 20 XI 1937 — C III 2337/36).

§ 254. Jeżeli sąd nie posiadał przepisanej pieczęci i sporządził dokumenty przy użyciu jedynie zwykłego kolorowego stempla, uznając taki sposób postępowania za zgodny z prawem, to osoba, która otrzymała dokument, sporządzony w ten od lat stale praktykowany sposób, który jednak był sfalszowany, nie spotyka zarzut niedbalstwa, że z uwagi na wygląd pieczęci nie nabrała podejrzenia co do autentyczności dokumentu. (Wyrok z 17 IX 1937 — C III 2737/36).

§§ 276, 278. Za szkody wyrządzone ubezpieczonym w zakładach leczniczych Ubezpieczalni Społecznej odpowiada Ubezpieczalnia na podstawie przepisów § 276, 278 kc. (Wyrok z 10 IV 1937 — C III 1885/36). (Li)

§§ 276, 823. Jeżeli sposób, w jaki właściciel zajętej rzeczy, nie będący dłużnikiem egzekucyjnym, uwiarygodni swą własność, przy dołożeniu staranności wymaganej w życiu potocznym wystarczy do wytworzenia sobie przekonania o jego prawie własności, to wierzyciel egzekwujący sprzeciwiający się mimo to zwolnieniu zajętych rzeczy spod zajęcia, dopuszcza się naruszenia obowiązku do przestrzegania nakazanej staranności i odpowiada z tej przyczyny na zasadzie §§ 276, 823 kc. (Wyrok z 29 XI 1937 — C III 152/36).

§§ 284, 286. Przepisy o zwłoce mają zastosowanie nie tylko w dziedzinie umów, lecz do wszelkich zobowiązań bez względu na

to, czy wyrosły one na tle obligatoryjnym czy też rzeczowym. W zwłokę popada zatem także dłużnik, który w myśl § 985 kc. nie wydaje cudzej rzeczy. W tym wypadku są jednak przepisy o zwłoce bezprzedmiotowe, gdy dłużnika tego spotyka wina, gdyż wówczas odpowiada on na podstawie § 823 nie tylko za szkodę bezpośrednią polegającą na wyzuciu właściciela z posiadania, lecz za wszelką dalszą szkodę, która z bezpośrednią szkodą, a tym samym z szkodliwą czynnością pozostaje w związku przyczynowym. (Wyrok z 29 XI 1937 — C III 152/36).

§ 313. Umowa o prawo pierwokupu, jako zobowiązująca do przeniesienia prawa własności w pewnych warunkach, wymaga formy notarialnej na podstawie § 313 kc. (Wyrok z 11 XII 1937 — C III 1679/35).

§ 409. Przepis ten ma na celu jedynie ochronę dłużnika. Nie zamyka on więc dłużnikowi prawa odmówienia zapłaty do rąk cesjonariusza z chwilą, gdy dłużnik dowie się o nieważności cesji lub o skutecznym jej zaskarżeniu. W takim przypadku dłużnik nie może odmówić zapłaty w ogóle, lecz może płacić albo do rąk pseudo-cesjonariusza albo złożyć pieniądze do depozytu. W każdym jednak razie może dłużnik z powołaniem się na przepis § 409 odmówić zapłaty do rąk cedenta. (Wyrok z 10 IX 1937 — C III 233/36).

§ 419. Dla uzasadnienia odpowiedzialności na podstawie tego przepisu nie jest istotny wpis do księgi wieczystej nieruchomości, stanowiącej przejęty majątek, lecz miarodajne znaczenie ma zawarcie umowy uzasadniającej obowiązek do przeniesienia tej nieruchomości. (Wyrok z 20 IX 1937 — C III 1642/36).

§ 516. Pismo, w którym pracodawca stwierdza, że pracownik w określonym dniu przechodzi w stan spoczynku i pobierać będzie bliżej wymienioną emeryturę, nie wyraża woli przysporzenia świadczeń emerytalnych bezpłatnie, albowiem świadczenia emerytalne pozostają w ścisłym związku z stosunkiem służbowym, a przy uwzględnieniu tej okoliczności stanowią dodatkowe wynagrodzenie za usługi świadczone podczas trwania stosunku służbowego. Tym samym przyrzeczenie emerytury nie jest przyrzeczeniem darowizny, lecz zobowiązaniem się pracodawcy do świadczeń za otrzymane usługi.) Wyrok z 26 XI 1937 — C III 1568/35).

§§ 812 i nast., 897 i nast. Jeżeli powództwo opiera się na przepisach §§ 897 i nast., to powoływanie się w ramach tych przepisów na postanowienia o niesłusznym z bogaceniu jest niedopuszczalne. (Wyrok z 11 X 1937 — C III 3518/36).

§ 833 ust. 2. Zakres staranności zależy od zwierzęcia i jego właściwości, a również od sposobu jego używania. Konie użyte do zwózki produktów rolnych na kolei muszą być staran-

niej i w szczególny sposób nadzorowane wtedy, gdy znajdują się przy torze kolejowym i na stacji czekają na wyładunek wozów. Niebezpieczeństwo bowiem wystraszenia się koni nawet zwykle zupełnie spokojnych jest tu szczególnie wielkie. Nie wystarczy więc wśród takich okoliczności powierzenie koni zaufanemu i doświadczonemu fernalowi, którego nadzór w innych warunkach np. w czasie pobytu koni w stajni lub w czasie ich pracy w polu mógłby czynić zadość wymaganiom § 833 ust. 2 kc. (Wyrok z 4 XII 1937 — C III 1556/35).

§ 839. Wobec niebezpieczeństwa grożącego ogółowi oraz całemu obrotowi w przypadku nieprzestrzegania obowiązku starannego przechowywania pieczęci urzędowych, obowiązek ten stanowi również ochronę osób trzecich, zainteresowanych w ścisłym przestrzeganiu istniejącego nakazu. Dlatego urzędnik sądowy naruszający powyższy obowiązek dopuszcza się nie tylko naruszenia obowiązku służbowego wobec władzy przełożonej lecz także w stosunku do osób trzecich. (Wyrok z 17 IX 1937 — C III 2737/36).

§ 1440. Podczas trwania ogólnej wspólności majątkowej przenieleń roszczenia przez męża na rzecz żony nastąpić może tylko w drodze umowy małżeńskiej, gdyż wierzytelność stać się może wyłączną własnością żony, o ile stanie się mieniem zastrzeżonym, zaś do przekazania pewnego przedmiotu do mienia zastrzeżonego możliwe jest wyłącznie w drodze umowy małżeńskiej. (Wyrok z 29 X 1937 — C III 1289/35).

Ustawa wpraw. niemiecki kodeks cywilny.

Art. 82. Przepisem tym utrzymane zostały w mocy tylko takie przepisy dawniejszego prawa, które normują ustrój stowarzyszeń, nie zaś takie, które dotyczą prywatno - prawnej strony członkostwa. (Wyrok z 11 X 1937 — C III 2165/36).

Niemiecki kodeks handlowy.

§ 340. Koniecznym warunkiem wypłaty udziału po rozwiązaniu cichej spółki jest coprawda poprzednie rozliczenie. Jednak z żądaniem rozliczenia może być połączone żądanie sumy wynikłej z rozliczenia i to nawet w tym sensie, że przedstawione podstawy rozliczenia stanowią podstawę roszczenia o zapłatę. Jeżeli powód twierdzi, że strat żadnych w przedsiębiorstwie nie było, i że wskutek tego udział jego nie mógł ulec zmniejszeniu się, to twierdzenie jego wystarczy za podstawę rozliczenia się stron. (Wyrok z 20 XI 1937 — C III 1478/35).

§ 554 ust. 2. Przepis ten może mieć zastosowanie jedynie w przypadkach zabicia kierownika okrętu przez pośrednie lub bez-

pośrednie działanie ludzi względnie zwierząt w celu zawładnięcia okrętem lub jego ładunkiem, lub w celu ich zniszczenia lub uszkodzenia, gdy kapitan stosuje obronę przeciwko takiemu działaniu. Nie ma natomiast słowo „obrona” na względzie także zwalczanie sił przyrody. (Wyrok z 7 VI 1937 — C III 2872/36).

Marian Lisiewski

Sędzia Sądu Najwyższego

ORZECZNICTWO

NAJW. TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

I. POSTĘPOWANIE PRZED N. T. A. I PRZED WŁADZAMI ADMINISTRACYJNEMI

I. Postępowanie przed N. T. A.

91. Orzeczenie Centralnej Komisji Oszczędnościowo-Oddłużeniowej dla Samorządu, wydane z mocy art. 14 ust. 2, p. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. Dz. Ust. poz. 846, w brzmieniu ustalonym dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. Dz. Ust. poz. 506, podlegają zaskarżeniu do Najwyższego Trybunału Administracyjnego. (27 stycznia 1938 r. L. Rej. 2107/36).

92. Nieuwzględnienie przez władzę próby strony o uchylenie bądź zmianę prawomocnej decyzji na zasadzie art. 100 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 r. poz. 341 Dz. Ust., tak samo jak niewykorzystanie przez władzę uprawnień z art. 99 tegoż rozporządzenia (porównaj wyrok N. T. A. z 9 marca 1937 r. L. Rej. 1955/35), nie narusza praw strony. (20 czerwca 1938 r. L. Rej. 5904/37).

2. Postępowanie przed władzami administracyjnymi.

93. Brak dokładnego wskazania w decyzji przepisu prawa materialnego, którym władza kierowała się, rozstrzygając daną sprawę, a powołanie się jedynie na ogólne zasady tego prawa, stanowi naruszenie przepisu art. 75 ust. 1 i 3 prawa o postępowaniu administracyjnym (poz. 341/28 Dz. Ust.). (9 czerwca 1938 r. L. Rej. 1689/36).

II. SPRAWY URZĘDNICZE

I. Uposażenia.

94. Rada Ministrów władna była ustalić w § 9 Rozporządzenia z dnia 19 grudnia 1933 r. o zasadach zaszeregowania do grup upo-

sażenia sędziów w sądownictwie powszechnym i administracyjnym, prokuratorów oraz asesorów i aplikantów sądowych, tudzież o dodatkach lokalnych i funkcyjnych, poz. 782 Dz. Ust. R. P., zasadę utraty przez sędziów z dotychczasowych poborów 7%. (10 II 1938 r. L. Rej. 2620/34).

95. Przy obliczaniu lat służby, wymaganych przez przepisy rozdziału 3 B. rozporządzenia poz. 781/33 Dz. Ust., dotyczące automatycznego przechodzenia nauczycieli do wyższych grup uposażenia, podlegają uwzględnieniu także okresy służby lub pracy zawodowej, ważne zaliczone do wymiaru uposażenia na podstawie ustaw uposażeniowych z 13 VII 1920 r. i 9 X 1923 r. (31 maja 1938 r. L. Rej. 314/36).

2. Emerytury i zaopatrzenia.

96. Dyrektorowi szkoły powszechnej i szkoły wydziałowej na Śląsku Cieszyńskim, pobierającemu dodatek za kierownictwo tych szkół, przysługuje — w myśl art. 18 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r. poz. 380 Dz. Ust., po przeniesieniu go w stan spoczynku — prawo do dodatku także za kierownictwo szkoły wydziałowej, niezależnie od przyznania dodatku za kierownictwo szkoły powszechnej. (14 września 1937 r. L. Rej. 590/33).

97. Pod całkowitą utratą zdolności zarobkowej, o której mówi art. 89 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r., o Policji Państwowej, poz. 257/28 Dz. Ust., względnie poz. 27/31 Dz. Ust., rozumieć należy utratę 95—100% zdolności zarobkowej. (24 marca 1938 r. L. Rej. 3982/34).

98. Pośmiertne, określone w ust. 2 § 41 rozporządzenia Rady Ministrów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników P. K. P. z 8 lipca 1932 r. poz. 577 Dz. Ust., oblicza się przy przyjęciu za podstawę zaopatrzenia emerytalnego męża, bez dodatku na żonę. (29 wietnia 1938 r. L. Rej. 3624/34).

99. Uprawnienia do zaopatrzenia emerytalnego nauczycieli średnich szkół komunalnych na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego, których stosunek służbowy ma charakter publiczno-prawny, wobec postanowień § 6 ustawy z dnia 27 marca 1872 (Ges. Samml. z 1872 r. str. 268 i z 1907 r. str. 95) należy oceniać według postanowień ustaw emerytalnych, regulujących uprawnienia emerytalne polskich funkcjonariuszów państwowych. (18 marca 1938 r. L. Rej. 4529/37).

100. W razie stwierdzenia w toku postępowania emerytalnego warunku, określonego w art. 11 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r. Dz. Ust. poz. 160/34, przysługuje zawodowemu wojskowemu przeniesionemu w stan spoczynku w trybie art. 100 pkt. b.

też ustawy — prawo do doliczenia mu do wysługi emerytalnej 10 lat w trybie art. 11. W tym atoli przypadku nie służy mu prawo do doliczenia lat, określonych w art. 100 pkt. b.) ustawy emerytalnej. (30 kwietnia 1938 r. L. Rej. 5222/35).

101. Artykuł 44 tymczasowych przepisów służbowych z dnia 11 czerwca 1918 r. poz. 13 Dz. Pr., mających zastosowanie do pracowników Poczty i Telegrafów do dnia wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 I 1934 r. poz. 25 Dz. Ust. zachował swą moc i po wejściu w życie noweli do ustawy emerytalnej z dnia 28 marca 1932 r. poz. 239 Dz. Ust., a w szczególności art. 9 tej ostatniej. (22 kwietnia 1938 r. L. Rej. 4295/34).

102. Przedawnienie, o którym mowa w art. 2 § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 I 1934 poz. 74 Dz. Ust., dotyczy — o ile chodzi o świadczenia powtarzające się — przedawnienia roszczenia (wierzytelności), a nie przedawnienia samego tytułu prawnego. (23 czerwca 1938 r. L. Rej. 3015/36).

III. SPRAWY SKARBOWE

1. Cła i monopole.

103. Władze celne, wypowiadając się na podstawie zdania pierwszego ust. 2 art. 115 prawa celnego (poz. 610/33 Dz. Ust.) co do udzielania licencji na handel okrężny, mogą brać przy tym pod uwagę nie tylko rodzaj odnośnych towarów, ale w ogóle okoliczności i warunki, w jakich zamierzony handel okrężny w granicznym pasie celnym miałyby być prowadzony. (22 marca 1938 r. L. Rej. 4765/35).

104. Art. 121 ust. 5 prawa celnego (poz. 610/33 Dz. Ust.) nie daje podstawy prawnej do zarządzenia z urzędu lub na żądanie strony zwrotu nadpłaty cła, powstałej przez zastosowanie stawek normalnych zamiast ulgowych. (8 czerwca 1938 r. L. Rej. 4789/36).

105. Przedsiębiorstwo „Polski Monopol Tytuniowy” zwolnione jest na zasadzie art. 6 ustawy z 18 marca 1932 (poz. 240 Dz. Ust.) od opłat za używanie komunalnych urządzeń i zakładów dobra publicznego, pobieranych przez związki samorządowe według art. 27 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (poz. 884/1932 Dz. Ust.). (7 czerwca 1938 r. L. Rej. 3503/36).

2. Należności i opłaty stemplowe.

106. Fakt, że powiększenie kapitału zakładowego spółki akcyjnej nastąpiło drogą emisji nowych akcji, wydanych akcjonariuszom bezpłatnie, nie wyklucza obowiązku opłaty z art. 102 lit. b. u. o. s. (2 marca 1938 r. L. Rej. 5729/35).

107. Przedawnienie prawa do wymierzania podatku spadkowego z art. 44 ustawy z 29 maja 1920 r. poz. 299 Dz. Ust., rozpoczyna bieg również w wypadku, gdy nie wypełniono obowiązku zawiadomienia władzy skarbowej o śmierci spadkodawcy z art. 35 wspomnianej ustawy. (8 marca 1938 r. L. Rej. 2985/35).

108. Opłatom z art. 19 ustawy o Funduszu Pracy (poz. 163/1933 Dz. Ust.), nie podlegają bilety wstępu na wystawy i targi gospodarcze w rozumieniu § 1 rozporządzenia ministerialnego z 13 kwietnia 1928 (poz. 501 Dz. Ust.). (12 kwietnia 1938 r. L. Rej. 4122/36).

3. Podatek dochodowy.

109. Pod pojęcie dochodów z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłacanych z funduszków Państwa, w rozumieniu art. 24 ust. ustawy o podatku dochodowym (poz. 6/36 Dz. Ust.), podpadają dochody z uposażeń, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłacanych przez Państwowe Monopole: Tytoniowy, Spirytusowy i Solny oraz przez przedsiębiorstwa: Polskie Koleje Państwowe i Polska Poczta, Telegraf i Telefon, — natomiast nie podpadają pod to pojęcie dochody z uposażeń, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłacanych przez przedsiębiorstwa państwowe, wydzielone z administracji ogólnej na podstawie przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1927 o komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. Ust. R. P. nr 25 poz. 195), oraz przez: Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny i Pocztową Kasę Oszczędności. (12 grudnia 1936 r.).

110. Adwokat nie jest obowiązany do udzielenia władzy w sprawie podatkowej swego klienta wyjaśnień o faktach, dochodzących do jego wiadomości z tytułu zastępstwa tego klienta (art. 59 ustawy o podatku dochodowym poz. 411/25 Dz. Ust.). (25 maja 1938 r. L. Rej. 1833/35).

111.. Krewni wstępni nie są członkami rodziny w rozumieniu art. 10 ustęp ostatni ustawy o państwowym podatku dochodowym (w brzmieniu poz. 6/36 Dz. Ust.). (30 maja 1938 r. L. Rej. 5338/37).

112. Samo uznanie ksiąg handlowych Spółdzielni za nierzteine nie może pozbawić jej ulgi z art. 10 ust. 1 p. 6 ustawy o podatku dochodowym. (23 czerwca 1938 r. L. Rej. 329/38).

4. Podatek przemysłowy.

113. Należności notariusza, stanowiące wynagrodzenie za świadczone usługi, a pochodzące z okresu czasu wykonywania samodzielnego wolnego zajęcia zawodowego notariatu lecz pobrane w roku podatkowym, w którym to zajęcie nie było już wykony-

wane, nie stanowią obrotu podatkowego w rozumieniu art. 5 ust. 1 p. 10 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, Dz. Ust. poz. 110 z 1932 r. (20 kwietnia 1938 r. L, Rej. 555/36).

114. Niewykupienie w przepisany terminie właściwego świadectwa przemysłowego nie powoduje w myśl art. 1 ustawy z 31 lipca 1924 r. (poz. 721 Dz. Ust.) obowiązku uiszczenia kary za zwłokę. (21 maja 1938 r. L. Rej. 2980/35).

5. Podatki i opłaty samorządowe.

115. Od mieszkań i lokali oddanych bezpłatnie w używanie osobom trzecim nie policzą się opłat na Śląski Fundusz Gospodarczy z ustawy z dnia 8 II 1928 r. poz. 46/33 Dz. Ust. śląskich. (18 grudnia 1937 r. L. Rej. 2633/36).

116. Uiszczone przez lokatorów, łącznie z czynszem w myśl statutów m. Cieszyna, opłaty za czyszczenie miasta, wywóz śmieci i kanałowe — nie stanowią części czynszu w rozumieniu art. 2 ustawy z 8 lutego 1928 r. o Śląskim Funduszu Gospodarczym poz. 46/33 Dz. Ust. Śląsk. (30 marca 1938 r. L. Rej. 5550/35).

V. SPRAWY ROLNE

1. Reforma rolna.

117. Ustawa w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych, jak również ustawa w przedmiocie wykupu, podlegających tej pierwszej ustawie, nie rozciągają się na grunty, położone w miastach wydzielonych z powiatów; do gruntów zaś, położonych w miastach niewydzielonych z powiatów, ustawy te mają zastosowanie tylko wówczas, jeżeli grunty dzierżawione przeznaczone są stale pod uprawę rolną, a więc jeżeli nie są objęte planem regulacyjnym. (18 marca 1938 r. L. Rej. 498/36).

118. Ustawa w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych z 31 lipca 1924 poz. 741 Dz. Ust., a zatem i ustawa o wykupie gruntów, podlegających wspomnianej ustawie z 18 marca 1932 poz. 2/1936 Dz. Ust., nie mają zastosowania do wypadków, w których, jakkolwiek obszar dzierżawionych przez daną osobę w poszczególnych majątkach gruntów nie przekracza 5 ha, to jednak ogólny obszar dzierżawy przewyższa tę normę. (27 czerwca 1938 r. L. Rej. 3989/37).

VI. UBEZPIECZENIA

119. Osoba spełniająca w biurze zwyczajnie takie czynności jak pisanie na maszynie, prowadzenie rejestrów, inkasowanie pieniędzy itp. jest pracownikiem umysłowym w rozumieniu art. 3 p.

6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 listopada 1937 (p. 911 Dz. Ust.). (8 kwietnia 1938 r. L. Rej. 487/36).

120. Do przyznania renty sieroczej na podstawie art. 28 ust. 3 prawa o ubezpieczeniu pracowników umysłowych z 24 listopada 1927 r. (poz. 911 Dz. Ust.), nie jest wymagana 100% utrata zdolności do pracy zarobkowej. (8 kwietnia 1938 r. L. Rej. 4391/36).

IX. SPRAWY KOŚCIELNE I WYZNANIOWE

121. Przepisy art. 2 ustawy z 31 lipca 1924 r. o języku państwowym i języku urzędowania rządowych i samorządowych władz administracyjnych (poz. 724 Dz. Ust.), jako też art. 2 ustawy z 31 lipca 1924 r. o języku urzędowania sądów (poz. 757 Dz. Ust.), nie upoważniają duszpasterzy katolickich, jako prowadzących księgi metrykalne na obszarze b. Galicji, do sporządzania urzędowych wykazów i wyciągów z ksiąg metrykalnych, oraz wyjaśnień w sprawach metrykalnych, przedkładanych przez nich sądom w języku innym, niż język państwowy. (10 maja 1938 r. L. Rej. 4550/36).

122. a) Zarząd gminy wyznaniowej żydowskiej winien przy układaniu listy kandydatów na stanowisko rabina lub podrabina przyjmować pod uwagę tylko wymogi, określone § 1 regulaminu wyborczego z 24 października 1930 poz. 593 Dz. Ust., a nie ma prawa odmawiać umieszczania na liście z powodu stanu zdrowia kandydata.

b) Wzmiankowany Zarząd może przystąpić do układania wymienionej powyżej listy po upływie terminu konkursowego na podstawie tych dokumentów, które mu do tego czasu przedłożono, a nie jest obowiązany wzywać kandydatów do uzupełnienia dostrzeżonych braków. (26 kwietnia 1938 r. L. Rej. 3084/36).

123. Termin do wnoszenia sprzeciwów, przeciw pociąganiu do świadczeń na rzecz gmin izraelskich w górnośląskiej części województwa śląskiego, wynosi według §§ 1 i 14 ustawy pruskiej z 18 czerwca 1840 (zb. ust. pr. str. 140) trzy miesiące. (24 czerwca 1938 r. L. Rej. 3512/35).

XI. SPRAWY PRZEMYSŁOWE

124. Rozstrzygnięcie, czy dane przedsiębiorstwo uważać należy za przemysł rzemieślniczy, czy fabryczny (art. 143 prawa przemysłowego poz. 468/27 Dz. Ust.), pozostawione jest ocenie władzy przemysłowej w oparciu się na całokształcie ustalonych przez nią okoliczności faktycznych i właściwości, dotyczących się tego przedsiębiorstwa, jak np. wysokość kapitałów zakładowego i obrotowego, zdolność wytwórcza, ilość robotników, metody podziału pracy,

używanie maszyn, oddzielenie kierownictwa handlowego od technicznego itp. (23 kwietnia 1938 r. L. Rej. 2286/36).

125. Warunki usytuowania budynku kotłowni, przewidziane w § 14 część 1 ustęp drugi rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z 8 listopada 1921 r. poz. 744 Dz. Ust. w brzmieniu rozporządzenia tegoż Ministra z 20 marca 1923 r. poz. 244 Dz. Ust., nie są objęte postanowieniami § 23 ustęp 2 cytowanego rozporządzenia. (29 kwietnia 1938 r. L. Rej. 2000/36).

XIII. SPRAWY SAMORZĄDOWE

126. W razie zgłoszenia protestu przeciw wyborowi na radnego miejskiego osoby niewładającej językiem polskim, władza powołana do rozstrzygnięcia protestu ma samoistne prawo do stwierdzenia powyższej okoliczności i ewentualnego wydania orzeczenia zgodnie z § 44 regulaminu wyborczego z dnia 30 marca 1934 poz. 259 Dz. Ust. (28 marca 1938 r. L. Rej. 5228/34).

127. Władzy nadzorczej służy z mocy art. 50 ustawy z dnia 23 III 1923 r. poz. 294 Dz. Ust. prawo odmowy, według swobodnego uznania, zatwierdzenia osoby wybranej na stanowisko prezydenta względnie viceprezydenta miasta również w wypadku, gdy wybranego uprzednio zwolniono od wykazania się cenzusem wykształcenia i praktyką, oraz pomimo, że odmowa następuje już po upływie próbnego okresu rocznego. (7 kwietnia 1938 r. L. Rej. 4661/36).

128. Zarządzenie władzy administracyjnej (starosty) o podziale miast na okręgi wyborcze i określenie ilości mandatów — podlega z mocy § 6 i 4 regulaminu wyborczego do rad miejskich z dnia 20 X 1933 r. poz. 607 Dz. Ust. — zaskarżeniu w trybie art. 83 i 82 prawa o postępowaniu administracyjnym do władzy bezpośrednio wyższej (wojewody), a nie łącznie z protestem na przebieg wyborów, rozpoznawanym z mocy § 46 tegoż regulaminu przez tegoż starostę. (20 kwietnia 1938 r. L. Rej. 2728/34).

XIV. SPRAWY SANITARNE

129. W wypadku zezwolenia na założenie, przewidzianej w § 2 lit. a) rozporządzenia ros. Ministra Spraw Wewnętrznych z 25 maja 1873 w redakcji rozporządzenia z 9 sierpnia 1906 Zb. Ust. i rozp. str. 3041 — czasowej filii apteki, właściciele aptek sąsiednich mają prawo kwestionowania tej decyzji z punktu widzenia zagrożenia egzystencji ich aptek. (8 marca 1938 r. L. Rej. 6729/35)

130. Przez uwzględnienie potrzeby ludności utworzenia nowej apteki publicznej, przewidziane w § 10 ustęp drugi ustawy ap-

tekarskiej z 18 grudnia 1906 nr 5 Dz U. P. ex 1907, rozumieć należy dojscie władzy orzekającej na podstawie wymienionych w przepisie tym ustaleń do przekonania, że z nowej apteki korzystać będzie prawdopodobnie takie koło osób czy instytucji, co do którego przypuszczać można, iż zapewni tej aptece dostateczne dla egzystencji, w znaczeniu możności prawidłowego spełniania swych zadań, warunki materialne. (7 maja 1938 r. L. Rej. 618/36).

XVII. PRAWA OSOBISTE

131. Jeżeli rodzice obrali dla swego dziecka imię oraz pewną formę jego (Schija) i obrane imię zostało w tej formie wpisane do metrykalnej księgi urodzin, to okoliczności, że to samo imię mogłoby być wyrażone także w innej formie (Oskar) i że dana osoba chciałaby, by jej imię zostało wpisane właśnie w tej formie, nie stwarzają dla niej prawa domagania się sprostowania wpisu metrykalnego. (8 kwietnia 1938 r. L. Rej. 6639/35).

Dr Włodzimierz Orski

b. I Prezes Najw. Tryb. Adm.

ORZECZNICTWO NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO *

I. Kodeks wojskowego postępowania karnego.

Art. 11, 316. W myśl art. 11 kwpk. sądy wojskowe posiadają swobodę przy ocenie dowodów, a jedynie są obowiązane zgodnie z art. 316 § 1 lit. a. kwpk. przekonanie swe uzasadnić i wykazać dłaczego nie uznały dowodów przeciwnych. (18 II 1938 r. K. N. 34/38).

Art. 42, 203. Z brzmienia art. 42 kwpk. wynika, że za pokrzywdzonego należy uważać osobę, której dobro, stojące w jej interesie pod ochroną przepisów prawa zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone za pomocą przestępstwa. Kodeks wojskowego postępowania karnego nie zna natomiast żadnego przepisu, który by pozbawiał osobę wojskową uprawnień pokrzywdzonego, względnie uprawnienia tej osoby w powyższym kierunku ograniczał wyłącznie tylko do przestępstw objętych kodeksem karnym powszechnym. Jeśli więc w razie skwalifikowania zarzucanych po-

* W zesz. III str. 707 w nagłówku zamiast „kodeks karny wojskowy” winno być „kodeks karny”.

dejrzanym czynów, jako przestępstw pospolitych uprawnienia osoby pokrzywdzonej nie budziłyby żadnej wątpliwości z uwagi na chronione przez prawo karne materialne a działaniem przestępnym naruszone dobro tej osoby w postaci wolności i godności osobistej, to nie ma żadnych logicznych podstaw do przyjęcia, aby przez nadanie tym samym czynom charakteru przestępstw wojskowych li tylko z uwagi na zachodzący przypadkowo stosunek przełożenia i podwładności — można było osobę wojskową uprawnień pokrzywdzonego pozbawić. Odmienny pogląd prawny na tę kwestię byłby sprzeczny z wyrażoną w Konstytucji zasadą, w myśl której wszyscy obywatele państwa są równi w obliczu prawa i mogą dochodzić swej krzywdy. Wynika stąd, że osoba wojskowa będąca pokrzywdzonym w rozumieniu art. 42 kwpk. może wnieść zażalenie na postanowienie prokuratora wojskowego o umorzenie dochodzeń przeciwko podejrzanym, których czyny zostały skwalifikowane z wojskowego kodeksu karnego, jako przestępstwa przeciw dyscyplinie wojskowej. (13 V 1938 r. KN 101/38).

Art. 43, 202, 203. 1. W prawa pokrzywdzonego w wypadku, gdy nie ukończył on 17 lat lub jest ubezwłasnowolniony mogą wstąpić osoby wyszczególnione w przepisie art. 43 § 1 kwpk., jednakże osoby te przy wnoszeniu zażalenia na postanowienie prokuratora wojskowego muszą przedstawić dowody uprawniające je do działania w imieniu pokrzywdzonego i to w terminie przewidzianym do wnoszenia zażaleń. (19 X 1937 r. KN 298/37).

2. Przy umorzeniu dochodzeń przez prokuratora wojskowego w przypadku stwierdzenia ubezwłasnowolnienia pokrzywdzonej, o umorzeniu dochodzeń winien prokurator zawiadomić jedną z osób wymienionych w art. 43 § 1 kwpk. (10 II 1938 r. KN 450/37).

Art. 46, 339, 343. W przypadku wniesienia zażalenia w imieniu pokrzywdzonego przez adwokata nie wpisanego na listę obrońców wojskowych nie jest obowiązkiem prokuratora wojskowego dopilnowanie formalności zaniedbanych przez stronę w celu zachowania terminu; natomiast prokurator wojskowy w myśl przepisów art. 339 i 343 kwpk. ma odmówić przyjęcia takiego zażalenia. (29 VII 1938 r. KN 234/38).

Art. 120, 290 w związku z art. 285—287. Oświadczenie oskarżonego, napisane przez niego własnoręcznie w czasie dochodzeń na żądanie dowódcy oddziału i nie odczytane na rozprawie, jako nieodpowiadające przepisom art. 285 § 3, 286 § 2 i 287 § 1 kwpk., tym bardziej nie może być podczas rozprawy ujawnione na zasadzie art. 120 § 1 i 290 kwpk. jako dowód rzeczowy. Oświadczenie takie bowiem nie jest dowodem rzeczowym w rozumieniu ustawy

i wykorzystanie treści tego oświadczenia oskarżonego w celu przeprowadzenia dowodu jego winy pod pozorem dowodu rzeczowego kolidowałoby z przepisami art. 285—287 kwpk. i byłoby obejściem tych przepisów. (31 V 1938 r. KN 129/38).

Art. 135, 322. Przekroczenie terminu do sporządzenia wyroku wbrew przepisom art. 322 § 2 kwpk. nie daje samo przez się podstawy do uchylenia tymczasowego aresztowania, zarządzonego z przyczyn przewidzianych w art. 135 kwpk. (11 III 1938 r. KN 74/38).

Art. 178. Okoliczność, że pokrzywdzona nie wiedziała ile i jakie instancje są w sądach wojskowych nie usprawiedliwia zaniebdania przez nią terminu do wniesienia środka odwoławczego. (10 II 1938 r. KN. 450/37).

Art. 197, 198. Dochodzenie prowadzone przez prokuratora wojskowego nie może polegać jedynie na korzystaniu z materiału dowodowego w innej sprawie i przeciwko innym osobom, chociażby nawet i będącym współuczestnikami przestępstwa zarzuconego podejrzanemu. (1 III 1938 r. KN 449/37).

Art. 202, 203. Zasadnym należy uznać zażalenie pokrzywdzonej na postanowienie prokuratora wojskowego w wypadku, gdy prokurator wojskowy ustalił stan faktyczny na podstawie własnej oceny sprzecznych zeznań pokrzywdzonej, podejrzanego i świadków, którą to ocenę w podobnych warunkach należy pozostawić sądowi z uwagi na przepisy art. 11 w związku z art. 198 kwpk. (29 III 1938 r. KN 52/38).

Art. 203. Na postanowienie o odmowie ścigania w myśl art. 203 § 1 kwpk. służy zażalenie tylko oskarżycielowi prywatnemu i pokrzywdzonemu, natomiast podejrzany nie ma prawa do zażalenia, bo jest osobą nieuprawnioną. (17 V 1938 r. KN. 158/38).

Art. 233. Kwestia odszkodowania względnie renty za nieszczęśliwy wypadek, jak również i kwestia ustalenia związku przyczynowego między doznanym przez pokrzywdzonego uszkodzeniem a służbą wojskową nie leży w kompetencji sądów wojskowych. (18 II 1938 r. KN 32/38).

Art. 287. Wykorzystanie przez sąd zapisków żandarmerii z okazji przesłuchania świadków na rozprawie głównej bez odczytania tychże zapisków nie stanowi naruszenia przepisu art. 287 § 3 kwpk. łącznie z art. 200 § 2 kwpk. (6 V 1938 r. KN. 133/38).

Art. 316. Okoliczność uwidoczniiona w protokole rozprawy głównej nie należy do rzędu ustaleń wyrokowych. Przyznanie faktu — nawet stanowiącego treść zarzutu nie jest identyczne z przyznaniem się do winy." (10 II 1938 r. KN. 423/37).

Art. 340, 343. Prokurator wojskowy może żądać od wnoszącego zażalenie poprawienia formy tego zażalenia jeśli to jest konkretnie wskazane. Prokurator wojskowy nie jest jednak uprawniony do ustanowienia rygoru tej treści, że w razie niespełnienia przez załającego się powyższego żądania będzie uważał zażalenie za cofnięte i odmówi jego przyjęcia. Z brzmienia art. 340 w związku z art. 343 kwpk. wynika, że po niezastosowaniu się do żądania poprawienia formy zewnętrznej zażalenia, powinien prokurator postąpić w myśl art. 340 kwpk., to jest w razie nieprzychylenia się do zażalenia przedstawić je do rozstrzygnięcia Najwyższemu Sądowi Wojskowemu. (15 II 1938 r. KN. 15/38).

Art. 354. Z brzmienia art. 354 § 2 kwpk. wynika wyraźnie, że oskarżony może cofnąć rewizję, założoną przez swego obrońcę, przy czym przez cofnięcie należy rozumieć cofnięcie zarówno zapowiedzenia rewizji jako też jej wywodu. (15 II 1938 r. KN. 24/38).

Art. 355. 1. a) zarzut znacznej niewspółmierności kary z art. 355 § 1 lit. c. kwpk. jest zarzutem nieprawidłowego zastosowania ustawy przy wymierzeniu kary w granicach sankcji ustawowej, a więc zarzutem materialnym i musi, jako taki, opierać się wyłącznie na ustaleniach zawartych w zaskarżonym wyroku, b) Zarzut "chybienia formalnego z art. 355 § 1 lit. a. kwpk., polegający na pominięciu przez sąd I inst. okoliczności przemawiających za lub przeciw oskarżonemu, a mogący mieć wpływ na wymiar kary w granicach sankcji ustawowej, powoduje uchylenie orzeczenia o karze tylko wówczas, gdy sąd odwoławczy uzna że wpływ tego uchybienia na treść orzeczenia o karze (art. 372 kwpk.) mógł być znaczny w rozumieniu art. 355 § 1 lit. c. kwpk. (Opinia zgromadzenia ogólnego N. S. Wojsk, z dnia 10 V 1938 r. Ks. zasad praw, p. 5/38 IV).

2. Zarzutu materialnego nie można opierać na dowolnych mniej lub więcej dogodnych dla odwołującego się ustaleniach sądu. lecz na wszystkich ustaleniach sądowych odnoszących się do danej kwestii. (5 VIII 1938 r. K. N. 257/38).

Art. 378. Naruszenie przepisu art. 378 kwpk. polega na wyrażeniu przez sąd I inst. odmiennego od stanowiska Najwyższego Sądu Wojskowego poglądu prawnego na pewien przepis ustawy w tej sprawie. Wykładnia sądu odwoławczego wiąże sąd I inst. tylko pod warunkiem, że ustalenia faktyczne, które stanowiły podstawę wykładni w orzeczeniu sądu odwoławczego nie uległy zmianie. W razie zmiany takich ustaleń faktycznych nie można w ogóle mówić o obrazie przepisu art. 378 kwpk. (29 IV 1938 r. KN. 104/38).

Art. 436. Chociażby od dnia wyroku upłynął najdłuższy okres czasu, obrońca nie potrzebuje pełnomocnictwa oskarżonego dla złożenia na jego korzyść wniosku o wznowienie postępowania karnego. (8 IV 1938 r. KN 100/38).

II. Ustawa z dnia 2 I 1936 r. o amnestii (Dz. Ust. 1 poz. 1).

Art. 8. Przy zbiegu przestępstw ulegających amnestii z przestępstwami amnestii nieulegającymi, sąd może złagodzić orzeczoną za te przestępstwa karę łączną tylko wtedy, gdy kara ta jest wyższa od najcięższej z kar wymierzonych za nieulegające amnestii przestępstwo i złagodzenie to nie może zejść poniżej tej najcięższej z kar. (26 IV 1938 r. KN. 86/38).

Art. 10. Uprawnienie prokuratora wojskowego stawiania wniosku o zaniechanie lub umorzenie postępowania w myśl art. 10 ust. 2 ustawy o amnestii należy od swobodnej oceny prokuratora i nie może stanowić podstawy środka rewizyjnego, albowiem powołana ustawa nie przyznaje w tym względzie żadnego środka odwoławczego a poza tym zarzut taki nie mieści się w ramach art. 355 kwpk. (28 VI 1938 r. KN. 202/38).

Art. 10, 15. Z brzmienia art. 10 ustawy o amnestii wynika, że postanowienia artykułu tego może stosować tylko sąd. Prokurator wojskowy nie jest uprawniony do odmowy ścigania na zasadzie art. 10 ust. 1 w łączności z art. 3 p. 1 ustawy amnestyjnej, gdyż w ten sposób przesądza kwestię, którą ustawa zastrzega sądowi. Art. 15 tejże ustawy zawiera ogólne dyspozycje, które nie mogą mieć jednak zastosowania w kwestiach ściśle unormowanych innymi postanowieniami tej ustawy np.: postanowieniem art. 10 ust. 1. (16 VI 1937 r. KN. 140/37).

Mjr audytor Eug. Bogdzewicz (Warszawa)

B. INNE SPRAWY SĄDOWE

DZIESIĘĆ LAT PRAWA O USTROJU SĄDÓW POWSZECHNYCH

Z końcem roku bieżącego upływa lat dziesięć od daty wprowadzenia w życie prawa o ustroju sądów powszechnych z dnia 6 lutego 1928 r. W ciągu tego okresu czasu zaszły daleko sięgające zmiany w tym prawie. Sześciokrotna nowelizacja doprowadziła

¹ 1. Ustawa z 4 III 1929 r. D. U. 1930 r. poz. 43; 2. rozporządzenie z 24 XI 1930 r. poz. 626; 3. rozporz. z 23 VIII 1932 r. poz. 661; 4. rozporz. z 7 X 1932 r. poz. 734; 5. ustawa z 14 IV 1937 r. poz. 220; 6. ustawa z 9 IV 1938 r. poz. 213.

do tego, że spośród 299 artykułów pierwotnego tekstu tylko 145, czyli mniej niż połowa, zachowały swoją treść nienaruszoną, z pozostałych zaś 154 artykułów skreślono całkowicie 56, a zmieniono w większym lub mniejszym stopniu 98, przy tym w 23 przypadkach zmieniono lub uzupełniono tekst dwukrotnie, w jednym (art. 2) — trzykrotnie i w jednym (art. 243) — czterokrotnie. Nadto dodano nowych artykułów siedem (art. 59¹—59⁴, 132¹ 235¹).

Nie jest to zjawisko codziennie, aby w niedługim względnie okresie dziesięcioletnim akt ustawodawczy o pierwszorzędnej doniosłości uległ tak licznym i istotnym zmianom.²

Przyczyny tego zjawiska nie można upatrywać w nienależyтым opracowaniu tekstu pierwotnego. Praca nad projektem trwała lat 8 od 1919 do 1928 r. przy współdziałaniu licznego zastępu wybitnych prawników i znawców przedmiotu. Nad pragmatyką sędziowską, czyli ustawą o służbie sędziowskiej, pracowała utworzona w ministerstwie sprawiedliwości komisja (1919—1924). Nad ustrojem sądów powszechnych pracowała komisja kodyfikacyjna (1919—1924). Projekt pragmatyki po przejściu przez radę ministrów był przedmiotem obrad w komisji prawniczej sejmu i na plenum sejmu (1924—1926), gdzie został uchwalony w drugim czytaniu (do 3 nie doszło). Opracowany przez komisję kodyfikacyjną projekt ustroju poddany został rewizji w ministerstwie sprawiedliwości i złożony sejmowi (lecz tam nie był rozpatrywany). Dalsza praca nad obu projektami, połączonymi w jedną ustawę, podjęta została przez szereg komisyj i konferencyj w ministerstwie sprawiedliwości (1927—1928); zasięgnięto również opinii sądów i innych instytucyj.

Pomimo tak drobiazgowej pracy i niejednokrotnego kontrolowania tekstów mogły się ujawnić pewne niedokładności lub niedomówienia, które należało sprostować albo uzupełnić. Jest to zjawisko naturalne w działalności legislacyjnej, wynikające z naturalnego rozwoju ustawy. Wszakże należy podkreślić, iż w toku nowelizacji sprostowania i uzupełnienia, rozpatrywane z tego punktu widzenia, były względnie nieliczne i nie miały istotnego wpływu na strukturę całości.

Główne źródło poczynań nowelizacyjnych leżało w innej płaszczyźnie. Zamierzono sięgnąć głębiej do niektórych podstawowych zasad nowego prawa i nadać im inny kierunek, podyktowany ogólnymi prądami, które w tym czasie kolejno dawały się zaobserwować.

² Podobne zjawisko zachodzi w stosunku do ustawy z 17 II 1922 r o państwowej służbie cywilnej. Ustawa ta w okresie 15-letnim była 9-krotnie nowelizowana.

Pod tym względem spośród sześciu aktów ustawodawczych, nowelizujących prawo z 1928 r., należy wysunąć na czoło trzy: 1. ustawę z dnia 4 III 1929 r., 2. rozporządzenie z dnia 23 VIII 1932 r. i 3. ustawę z dnia 9 IV 1938 r.

1. Ustawa z dnia 4 III 1929 r. wydana została przez sejm (nastrojony w większości opozycyjnie przeciwko tworzącemu się wówczas regimowi) pod hasłem szerszego ugruntowania niezawisłości sądów w myśl wskazań ówczesnej ustawy konstytucyjnej, a ponieważ także w kierunku większej selekcji kandydatów na stanowiska sędziowskie.

2. Rozporządzeniem z dnia 23 VIII 1932 r. poddano gruntownej rewizji ustawę z dnia 4 III 1929 r. oraz pierwotne teksty prawa w kierunku wzmocnienia stanowiska administracji sądowej przy jednoczesnej redukcji kompetencji zgromadzeń ogólnych sądów. Art. 79 pomienionego rozporządzenia zawiera ogólną klauzulę treści następującej: „Poza wypadkami, zastrzeżonymi zgromadzeniu ogólnemu w niniejszym rozporządzeniu, kolegium administracyjne będzie właściwe dla spraw, które według dotychczasowych przepisów należały do sądu w składzie zgromadzenia ogólnego lub do połączonych wydziałów”. Czynności więc zgromadzenia ogólnego sprosowane zostały w ten sposób tylko do corocznych wyborów trzech członków kolegium administracyjnego i członków sądów dyscyplinarnych.

3. Wreszcie, doniosłe znaczenie ma ostatnia nowela z dnia 9 IV 1938 r., której mocą zniesiono sądy przysięgłych i sędziów pokoju, wybieranych przez ludność. Instytucja sędziów pokoju od początku nie miała prawie wcale zwolenników, nie była w ogóle wprowadzona w życie i skasowanie jej nie wzbudziło żywszego zainteresowania. Inaczej natomiast przedstawia się sprawa sądów przysięgłych. Złożenie sejmowi projektu ustawy o zniesieniu tych sądów wywołało w prasie ożywioną wymianę poglądów. W toku obrad nad projek-

³ Naprz., umocnienie stanowiska naczelnika sądu grodzkiego, wzmocnienie ochrony przeciwko delegowaniu sędziego wbrew jego woli do innych czynności, ograniczenie zwolnień i przenoszeń sędziów w okresie organizacyjnym, ograniczenia w mianowaniu na stanowiska kierownicze osób spoza sądownictwa.

⁴ Jednocześnie rozporządzeniem z tejże daty (poz. 663) zawieszono nieusuwalność sędziów na okres 2 miesięcy.

⁵ Wyeliminowano z kompetencji ogólnych zgromadzeń czynności administracyjno-sądowe i rozszerzono zakres działania kolegium administracyjnego (zwłaszcza w czynnościach, poprzedzających nominacje sędziów), ustanowiono trzyosobowy sąd, wyznaczany corocznie przez kolegium admin., do wydawania orzeczeń w przedmiocie przeniesienia sędziego bez jego zgody na inne miejsce służbowe lub w stan spoczynku dla dobra albo w interesie wymiaru sprawiedliwości; w postępowaniu dyscyplinarnym ograniczono prawo obwinionego do skargi odwoławczej (art. 165 usp.).

tem w sejmie i w senacie zarysowały się różnice zdań co do potrzeby utrzymania sądów przysięgłych i rozszerzenia tej instytucji na obszar całego państwa (dotąd istniały one tylko w dzielnicy południowej). Rezultat tej dość gorącej, jak na nasze stosunki, walki jest znany: zarówno w sejmie, jak i w senacie, projekt ustawy o zniesieniu sądów przysięgłych uchwalono większością głosów.

Należy jednak zaznaczyć, iż walka ta, aczkolwiek obracała się w ramach zagadnienia sądów przysięgłych, miała podłoże głębsze. Podniesiono bowiem przy tej sposobności pewne zastrzeżenia pod adresem organizacji sądów w ogóle. Wyrażano zdanie, iż w obecnych warunkach skasowanie sądów przysięgłych nie jest wskazane ze względu na niedomagania sądów „koronnych”. Na uwagę zasługuje zdanie, że „zamiast wprowadzania sądów przysięgłych należałoby wzmocnić, rozszerzyć i urealnić gwarancje niezawisłości sędziowskiej”, że „ten właśnie wzgląd oraz usuwanie dotychczasowe społeczeństwa od wszelkich spraw ogólnych było źródłem obrony sądów przysięgłych u nas w izbach i w prasie bez względu nawet na ujemne strony tych sądów”.

W ten sposób znalazło oświetlenie zagadnienie szersze, znacznie przerastające kwestię sądów przysięgłych, zagadnienie ugruntowania niezawisłego wymiaru sprawiedliwości.

Na ten temat wysuwano niejednokrotnie jako remedium przeciwko niedomaganiom konieczność większego uniezależnienia sędziego od administracji sądowej. Wskazywano dwa głównie środki: 1. uchylenie art. 102 § 2 lit. c i art. 110 lit. c usp. oraz 2. podniesienie stanowiska sędziego pod względem materialnego zaopatrzenia. Podnoszono, że „samo życie najlepiej potwierdziło słuszność negatywnego ustosunkowania się opinii sądowniczej do nowoogłoszonych ustaw 1932 r. (rozp. 23 VIII 1932) i 1933 r. (ustawa o uposaż.), które, pacząc charaktery, doprowadziły do niezdrowych stosunków w dziedzinie sędownictwa”, że „nowela z dnia 23 VIII 1932 r. uderza mocno w zasadę nieusuwalności, a więc także niezawisłości sędziowskiej, dając możność w myśl art. 110 lit. c usp. kompletowi trzech sędziów, wyznaczonych przez kolegium administracyjne, usunięcia każdego sędziego „w interesie wymiaru sprawiedliwości” bez zachowania normalnych przepisów proceduralnych, bez prawa odwołania się od tego orzeczenia.”⁹

Podkreślano także konieczność skasowania tzw. „lukratywnych delegacyj” do pełnienia czynności notariusza lub pisarza hipotecz-

⁶ Głos Sędownictwa 1937 r., str. 401.

⁷ Gazeta Sądowa Warszawska 1937 r., str. 298.

⁸ Głos Sędownictwa 1937 r., str. 371.

⁹ Głos Sędownictwa 1937 r., str. 373.

nego, speranda bowiem tego rodzaju delegacji, a w związku z tym nadzieja poprawienia stanu majątkowego, może wytrącić niejednego sędziego z równowagi, której od niego się wymaga. Wskazywano, że zamiast udzielania sędziom pomocy materialnej drogą uboczną należy zająć się rewizją ustawy uposażeniowej i płace sędziów doprowadzić do odpowiedniego poziomu.

Głosy te pozostają dotąd w sferze postulatów. Postulaty te jednak, nie przesądzając skuteczności i możliwości wprowadzenia w życie projektowanych środków, powinny być poddane rozwadze i załatwione pozytywnie, gdyż inaczej grozi zatarcie powszechnie uznawanej różnicy między sądami a urzędami administracyjnymi, co nie leży w interesie społecznym.

Wacław Miszewski (Warszawa)